

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási óra 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szerda, október 1.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Egy bölcső mellett.

A közműhely-bizottság a jogügyi-bizottság ellen.

Államtitkár a katedrán.

A kereskedelmi és iparkamarából.

A milliomos fia.

Zola Emil halála.

A jótékonyági háború.

Nagy lopás a vasúton.

Apróságok Zoláról.

A vasút halottja.

Petró nem válik.

A borpincék ellenőrzése.

Tárca: Zolánál. Irta: Sydney Carton.

Csarnok: Jegyzetek az aradi vár ostromáról. Irta: Galsai Kovács Ernő.

Egy bölcső mellett.

Arad, szeptember 30.

Tegnap éjjel vitte a táviró szerte a világba hírt, hogy Ausztria és Magyarország trónörökösének fia született. Az örvendetes eseményből fakadó érzés boldogító hatását bizonyára senki sem fogja sajnálni a fenséges szülőktől, hiszen ők is emberek, és nekik is teljes joguk van ahhoz, a mit leendő alattvalóik legutóbbika is élvezhet, ha a kedvező gondviselés részesíti benne — a *savartalan családi örömhöz*. És miért is ne lenne ő nekik is részök benne, kik a sors kegyeltjeiképpen az összes földi javakkal mindenek fölött megáldva vannak?

Régi tündérregék motivumai látszanak a kis hercegfiu születése alkalmából megvalósulni, midőn megdöbbenő ómenként

egy kérdőjel tűnik fel a kised bölcsője fölött, melyet láthatatlanná tenni nem lehet, a melyet mindenki ott tud, a ki csak a nagyjelentőségű eseményre gondol.

A törvényes házasságból született gyermek nem lesz örököse apja nevének, állásának, veleszületett jogainak. A leendő király első szülöttje nem lesz királyfi, és anyja nem lesz királyné! Miért kellett ennek így lennie? Ki az oka, hogy a rég letűnt feudális világnak e hagyománya a modern, szabad szellemű magyar törvények tárába iktatódott, hogy törvényesítve lett? Hogy fogja elviselni az apa, ha egyszer ő lesz minden hatalom birtokosa, azt, hogy nője helyett az alattvalókkal szemben más nő végezze a királynő méltóságával járó tisztet? Hogy fogja elviselni majdan a koronás király, hogy törvényes szülötte, a nagyreményű fiu helyett más fogja őt trónjában követni? Mi lesz, ha a férfiúvá serdült ifju nem fogja magára nézve kötelezőnek tartani apja esküjét? És mi lesz, ha ez utóbbit a pápa feloldja esküje alól, mint a hogy ezt azelőtt annyiszor tette, és csalahatatlanságára támaszkodva ezután még inkább teheti? E kérdések, melyek mindenike a végzetes jövő ezernyi veszedelmét rejti magában, fenyegetően nyomulnak az előtérbe most, midőn a *fiu* születésével a monarchia bizonytalan végzete a trónvillongások katasztrófáját belátható közelbe hozta.

Pedig ettől a fenyegető veszedelemtől megóvhatták volna legalább a mi hazán-

kat azok, kik a király tanácsadói voltak s mint ilyenek ma is a törvényhozás élén állanak s a képviselőház többségével rendelkeznek. Őket fogja ternelni a felelőség akkor, ha jövőben esetleg lángba borul az ország és annak tüzeiben odaégnék évezredek jogaink és szétmállanak Szent István birodalmának eresztékei.

Végzetes hibája a magyar kormány és magyar törvényhozásnak, hogy hozzájárult ahhoz, miszerint a korona várományosának — ki már most is döntő befolyással bír az ország sorsának intézésében — a trónörökös családja kitagadtassék az őt megillető méltóságokból és jogokból. Végzetes hiba volt ezt tenni éppen a magyar kormányának, midőn a magyar törvények szelleme ily kitagadást a törvényes házasságnak és gyermeknek nem ismeri, sőt egyenesen ellenzi.

Mondják, hogy a trónörökös éppen ezért hidegült volna el ennyire a magyarok iránt; ha eddig nem történt meg a gyermektelen férfiúval, megtörténhetik az — *apával*, mert ez emberi dolog és a természet rendjében gyökeredzik. Soha sehol még az opportunizmus, a jövő nagy érdekeinek elalkuvása a pillanatnyi nyugalom és béke érdekében nem boszulta meg magát annyira, mint itten a trónöröklés kérdésében, midőn egy bölcső ringása alatt rengeni érezzük a hazai földet is és midőn a bölcső fölött tüzes vonásokban ott égő kérdőjelre nem tud feleletet adni más, csak a — *baljóslat*.

TÁRCA

Zolánál.

Mikor úgy átrándultunk szombattól-helőlőig a ködös Londonból, a ragyogó színes Párisba, első utam mindig Bingék művész salonja volt. Csuda dolgok vannak ott felhalmozva. Csupa kincsek, a modern iparművészek legbájosabb alkotásai. A ház felső emeletének termei már csak az amatőröknek nyílnak meg. Ott vannak az antikvitások. A XV-ik század olasz rezekei, impozáns hollandus róz holmik, az indus föld bizarr-szobrocskái, sévresi porcellánok, s spanyol brocátok, Sheraton és Chippendayle butorok. Most esztendeje, valóságos kis kiállítás volt ott a japán műremekeknek. Persze siettünk át; látni, csodálni. Dr. Nordau Miksával mentünk oda. Ezzel a nagyműveltségű és tulfinomult izlésű emberrel. Ha ezek lettek volna velünk, gondolom, egy centime se maradt volna a zsebünkben. Pláne mikor egy hatalmas mappában, Hokusai színes fametszeteinek légijára akadunk. Hokusai! a nagy japán mesterek legeslegnagyobbika... Köröskörül raktuk magunkat... Alig tudtunk válogatni. A terem tulsó sarkán, egy hatalmas olasz reneszánsz szekrényből előmentelen aranyos misemondó ruhát szedett elő egy uriember. A mit elvászáralt, egy vagyonnal ért fel. Amint megfordul, Nordau odaront hozzá s nagy szeretet-

tel üdvözlök egymást. Majd magához int engem is és bemutat, aztán az idegen nevét mondja: — Monsieur Zola.

Hogy mit éreztem abban a pillanatban, sohse tudnám leírni. Szemtől-szembe látni azt az író embert, akit a Toll fejedelmének tartottam, két keze tele volt a kincscsel, melyben válogatott s mikor nagy örömmel próbáltam tolmácsolni, hogy a szerencse ért megösmernedni, beszélhetni vele, kedvesen mondta:

Lássá pedig most nem fog beszélni velem. Ez a sok holmi elfoglal. Nem tudok még megvárni tőlük. Hanem jöjjen el hozzám holnap délelben. Ott lakom közel a rue Léonie-hoz, Nordan barátomhoz. A revoire!

Türelmetlenül vártam a másnapot. Örásnyi hosszú volt minden perc. Nem mentem el a műtermekbe, ott bolyongtam a Montmartre táján. Délelben azután elmentem a 6. rue Bruxellesbe.

A portás el se veszi a kártyám, csak küld felfele. Bizonyosága, hogy vártak.

A kapualja, a lépcsőház tömve volt régi római márvánnyal. Poló sarcophagok moha lepte relifjei között, hatalmas pálmák, pillangós orchideák tanyáztak. És a hogy a goth ablakok festésén áttört az őszi napsugár, még rikitőbönak tetszett a szinompázat. De lehültem mihamar. A nővények mesterségesek voltak. Praeparált pálmák, selyem-báronyból készült exotikus virágok. Biz én nem ezt vártam az Igazság és Natura megírójának hajlékában...

De más volt a terem, ahol fogadott. Mistikus szürkeség tompította, az ezeregyébe illő perzsa és hindosztán szőnyegek coloritját. Hatalmas, erős ott minden butordarab. Egy-egy épület mind. A nyitott kand llóban félhasáb fa lángolt... Az ablakok sarkában egy arab fejedelmi sátor. Pamlagának száz párnája, száz szinben játszik.

Ott hevert Zola. Könnyű tul bő flanel ruhában. A földön nagy csomag könyv kandikált ki a feltépett papirból. Charpentier szalmazsin kötetei... Előtte kis asztal, hatalmas cin tentatartóval s egy halom nád-toll. A „Négy evangéliumon” dolgozott a mester.

Dicsértem sok szép butorát. Örült neki, látta, értem és érzem mit szedett össze. — Talán mese is az, hogy ilyen környezetben él az az ember, aki huszonöt harminc esztendeje Hachették könyves boltjában hatvan frank havi gageet kapott...

Sorra mutogatott mindent, minden szobán átvitt. Egy-egy becsesebb tárgyát szeretettel simogatta meg, mint az édes apa legkedvesebb gyermekének orcáját...

Azután literatúráról diskuráltunk. Bizonybizony keveset tudott felőlünk, magyarokról. Régen — mikor még volt ideje, olvasta Jókait. Fiatal író embereinket, akik éltek a francia Babelben, — Pekárt, Malonyait, Bródyt, Szomorit ösmerte. De legtöbbet szegény Justh Zsigárol tartott. Nagy talentumnak mondta.

— Órákat töltöttünk együtt Antocolskjék-

A közműhely-bizottság a jogügyi-bizottság ellen.

(Tárgyalás helyett — veszekedés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 30.

A közműhely felállítása ügyében a tanács egy *ad hoc*-bizottságot alakított, amely ma délelőtt ismét tanácskozássra ült össze tulajdonképpen avval a céllal, hogy kiköszörülje azt a kudarcot, amely első határozata miatt a jogügyi bizottság által érte. Megtörtént ugyanis, hogy a jogügyi bizottság azt a javaslatot, amelyet ez az *ad hoc*-bizottság a város által a közműhely felállítása ellenében a villamos társulat részére teendő engedményekről hozott, *egyhangulag visszautasította*, sőt annyira elfogadhatatlannak tartotta, hogy tárgyalásába bele sem ment.

Az *ad hoc*-bizottság mai ülésének tehát az lett volna a tanács által kitűzött célja, hogy új proposíciókat tegyen a közműhely felállításának módozatairól és pedig a miniszeri leirat szempontjából; e helyett azonban a bizottság azt tette, hogy újabb proposíciókat nem hozott ugyan, de annál hosszabban foglalkozott a *jogügyi-bizottság hatáskörének megállapításával*. Tiltakozását fejezte ki ugyanis az ellen, hogy a jogügyi-bizottság *túllépje hatáskörét* s bírálatot mondjon az ő határozatuk felett.

Nesnera Aladár tette meg ezt az indítványt s eközben azt mondta, hogy a jogi, és az *ad hoc*-bizottságok közül egyik *felesleges*. Ebben igaza van Nesnera Aladárnak, most már csak az a kérdés, hogy melyik bizottság a felesleges? A kérdést nem döntjük el, csak konstatáljuk azt, hogy ez az *ad hoc*-bizottság kívánta belevinni a várost azoknak az óriási áldozatoknak felajánlásába, amelyek ellen az egész közvélemény egyhangulag felzudult, viszont ezzel szemben a jogügyi-bizottság volt az, amely a helyzetet megmentette. Ez dönti el a kérdést az egyik oldalról. Másrészt áll az, hogy a közműhely-ügynek vannak *jogi- és pénzügyi* tekintetei, technikai szempontból azonban egyelőre még nem szorul bizottsági véleményre. Mi szükség van

tehát erre a bizottságra? A kérdés jogi részét letárgyalja a jogi bizottság, pénzügyi részét pedig a pénzügyi-bizottság. Mi szükség van tehát erre a „szakértő-bizottság“-ra, amely eddigi működésében semmi elfogadhatót nem tudott produkálni s ilyet nem produkált ma sem?

Csak nem az a feladata ennek a bizottságnak, hogy ő állapítsa meg a jogi bizottság hatáskörét? Hogy ő ítélje meg azt, egy szerződési ügyletnek mi a jogi formája és mi a jogi tartalma? *Edvi-Illés* László és *Kiss Ferenc* nagy szószólói voltak a jogi bizottság megcenzurálásának, de csak nem hiszik magukról, hogy jobban tudjanak *jogokat* értékelni, mint egy jogász? Ebbe a hibába különben beleesett mai határozata által az egész bizottság, egy tagjának: *Reicher* Károly főügyésznek kivételével. És jellemző, hogy az az egyetlen tag, aki tiltakozott a bizottság ez illetéktelen határozata ellen, véletlenül éppen jogász volt.

(A hlu *ad hoc* bizottság.)

A vita azzal kezdődött, hogy *Edvi-Illés* László szót tette a jogügyi-bizottság amaz ismeretes határozatát, mely merőn szembe helyezkedett a közműhely dolgában e szakbizottság határozatával s azokra a beneficiumokra, amelyeket ez a szakbizottság a villamos társulatnak a közműhely felállítása ellenében felajánlt, — kimondta, hogy nemcsak nincsenek arányban a közműhely felállításából a város közönségére háramló előnyökkel, de azokhoz képest olyan aránytalanul értékesek, hogy ilyen feltételek mellett bele sem ment a javaslat tárgyalásába.

A jogügyi-bizottságnak ez a véleménye, mely — mint a következők mutatták — általános tetszésre talált, sértette a szakbizottság *hüségét* s *Edvi-Illés* Lászlónak is alig lehetett más oka olyan indítvány megtételére, amelynek tendenciája az volt, hogy a szakbizottság *tartsa fent eredeti álláspontját*, ragaszkodjék a már meghozott, de visszautasított határozathoz, *terjessze vissza az egész ügyet a tanácshoz* azzal, hogy ne a szakbizottságnak, hanem a *jogügyi-bizottságnak adja azt ki újabb tárgyalás végett*. Nem volt joga — ugymond *Edvi-Illés* — a jogügyi-bizottságnak *felülbírálni*

a szakbizottság határozatát. Ha a tanács helyesen akart volna eljárni, akkor az ügyet nem ennek a szakbizottságnak, hanem a jogügyi-bizottságnak adta volna vissza újabb tárgyalás céljából. Ha a két bizottság véleménye között eltérés mutatkozott, ugy a kettő közül választani nem a tanács, hanem a közgyűlés lett volna hivatott. Ha a jogi-bizottság azt mondja magáról s kérkedik avval, hogy ő a *törvényhatóság krém-je*, akkor ez a bizottság *szakbizottság*. Azt javasolja, hogy a bizottság további tárgyalás nélkül tartsa fent az első határozatát.

(Mit akar a város?)

E javaslat felett nem határozott a bizottság, hanem hallgatólagosan *mellőzve* azt, áttért az érdemben való tárgyalásra. *Reicher* Károly főügyész javaslatot terjesztett elő arról, milyen feltételek szerint lehetne felépíteni a közműhelyt úgy, hogy a városnak ne kelljen áldozatokat hozni érte, s hogy a villamos társulat se kerüljön abba a helyzetbe, hogy áldozatokat kelljen hoznia a városért. Azt javasolta a főügyész, hogy építse fel a társulat a miniszeri szubvencióval a közműhelyt, a város *nem ad hozzá semmit*, viszont *nem is kívánja sem a megváltási, sem a háramlási jogot*. Kész azonban kihatani a közműhely telkét s azt véglegesen átengedni, ezzel szemben azonban megállapítandó a telekre emelendő épületek háramlási értéke. Nehogy pedig az az eset álljon elő, hogy a város az 1907. évben életbe lépő megváltási jogát gyakorolhassa s így esetleg az áramot a közműhely tulajdonosaitól elvonja, arra a tíz évre, amennyi időre a miniszeri szubvenció kiterjed, meghosszabbítandó volna a megváltási jog elérkezésének ideje. Ha az idén üzembe lép a közműhely, ugy 1902-ig, ha csak a jövő évre készülne el, ugy 1903-ig.

Erre az előterjesztésre a villamos társulat képviselőjében *Schulek* Géza dr. budapesti ügyvéd válaszolt. Kérte, hogy nyilatkozzanak, illetőleg válaszuk megtételére *újabb tárgyalási határnapot* jelöljön meg a bizottság, mert ezek a proposíciók annyira elűltek az első határozattól, hogy erre előkészülve nem lehetnek s így nem is nyilatkozhatnak.

A bizottság hozzájárult a villamos társulat kérelméhez s evvel az érdembeli tárgyalást be is fejezték.

nál. A modern társadalom ezer betegsége volt a thémának. Hogy ösmerte az a Krisztus-fejű ember Páris! Meg is irta! Hazáját mégjobban! Kár, hogy olyan fiatalon pusztult el. Nagy kár...

Hosszu keresés után elő került Polignac Melchior gróf verses könyve, a magyar fordítások. Commentárokkal olvastam fel neki. A hallhatatlan triumvirátus Petőfi, Arany, Tompa elragadta... Egy pár modern poétánkat megmosolyogta. Czóbel Minkát nagyon is lesajnálta.

— Beteg szegény! — mondta sarcasticusan mosolyogva.

Max Nordaut, aki ezőskezű munkatársa volt a Dreyfus ügyben is, végtelen nagyra becsülte.

Vendégek jöttek. Előbb Benjamin Constant, majd az idősebb Coquelin.

Reggeli után a Madame mutogatott egyet-mást.

Impozáns portfoliók töltenek meg egy szekrényt, azokban az üdvözlő iratok, levelek, telegramok tömege Mind amit a nagy harc után kaptak.

— Ez a mi legnagyobb büszkeségünk!!

Indulóban kértem a Mestert, irjon az albumomba. Szívesen megtette. Azután Constantot kértem. Irt ő is:

„A legnagyobb megtiszteltetés ami engem ért valaha, az, hogy Zola neve alá jegyezem az enyémet.“

— „Dettó“ — jegyezte utána az öreg Coquelin...

És ma már ketten nem élnek! Pár hónapja Constantot, pár nap múlva meg Zolát temetjük. A permetező eső vizesre csapkodja az ablak üvegét, és az én szememet is elfutja a könny...

Mikor Zóláról gondolkodom, két apró epicséd jut eszembe, abból az időből, mikor átmenekült Angliába.

Katona Nándor, a jeles piktor nálam töltött pár hetet Londonban. Szép, hangulatos Themse-parti apróságokat pingált. Sokat járunk ki vidékre is, a folyam mentére, Richmond, Maidenhead, Hanpden Caurtra. Az utóbbi helyen, egy bájos kis téglaház rikitott ki a kertből.

— Beh jó lenne odajutni. Söhajtozott az én piktorom.

— Viktória! — kiáltottam én, — hisz ez egy privát hotel.

Ki is kötött a csolnakunk, s azonnal elhatároztuk, hogy pár napot ott töltünk.

Katona Nándor főstegetett egész délután, én meg irtam a nád asztalkán az égerfák alatt. Mikor teázunk, észreveszünk egy mord urat, aki rettenetes szemekkel néz bennünket.

Találgattuk mi baja lehet. Látjuk, lomegy a hall-ba, nézi a vendégeknyvet. Bizonyosan nem tetszett neki, hogy journalista meg piktor nép került a csendes kis házba. Dühösen csapta be a könyvet. Talán nemszereti a bohémia embereit?

Másnap reggel el is párolgott. Senki se tudta hova, merre

Délután porosan száguld be biciklijén egy kedves, jó pajtásunk, a genialis francia reporter Vicomt D'Adhemár.

— Hol van ő?

— Ki?

— Walsin Esterházy!

— Mit tudjuk mi!

— De hisz itt kell hogy legyen. Roppant utánjárással tudtam meg.

Hát a mi dühös idegenünk volt az, a ki illaberek, nádak, erek, kereket oldott.

Igy azután nem csodálunk, ha nem tetszett neki journalista, meg a rajzoló művész. Félt ő kelme.

S ugyan akkor alig pár órányira Hampden Courttól, Walsin rejtekhelyétől, Brandwoodban Kipling báza népe körében pihent meg Zola.

Kedves kis tengerparti falu az, a divatos fürdő Brighton tőszomszédságában. A házat Kipling nagybátyja a híres preraphaelista festő Burne-Jones építette. Művész elme artisticus alkotása.

Természetes, hogy itt jól érezte magát a zaklatott, üldözött Mester. Nagynéha volt csak ott társaság. Két-három ember, a ki közzéjük való. Egy délután kirándultak Sir Alma-Tadema meg Walter Crane.

Éjfélbe nyult a társaság ideje. Zola megéhezett. Enni kért.

— Mindenki alszik. En mitse tudok adni, mondá Kipling. De van egy ideám. Bemegyünk motocarral Brightonba a Metropollba s ott csak majd kapunk valamit.

(A jogügyi bizottság ellen.)

Ennél sokkal több idő telt el azonban a vitával, melynek éle a jogi bizottság ellen irányult s amely végül egy tiltakozó határozat alakjában domborodik ki.

Varjassy Lajos, a bizottság elnöke, reflektált Edvi-Illés László napirend előtti felszólalására. Neki is az a véleménye, hogy egyik bizottság a másik véleménye felett csak a küldetésén belül mondhat véleményt s így a jogügyi bizottság is jogi szempontból szólhatott volna az adhoc-bizottság javaslatához. A tanács azért adta vissza az ügyet annak a bizottságnak, hogy olyan oldalát világítsa meg, amelyet az első tanácskozáson nem is érintett, tehát a bizottság reputációja megsértve nincs.

(Tiltakozás a felülbírálat ellen.)

Nesnera Aladárt bántotta — ugylátszik — legjobban a jogi bizottság határozata. Igazat ad a Varjassy által mondottaknak, de kívánja, hogy Edvi-Illés felszólalása is vétessék be a jegyzőkönyvbe. Tiltakozik az ellen, hogy a jogi bizottság beleavatkozzék ennek a bizottságnak határozatába, s hogy a fölött intézkedjék. Ha ez így van, és a jövőben így lesz, s azonnal itt hagyja a tanácskozási termet s többé abba be nem lép.

Reinhart Gyula néhány szóban fejtette csak ki nézetét, mégis az ő javaslata lett volna egyedül alkalmas arra, hogy az ellentéteket elsimítsa, s hogy a további tárgyalás eredményes lesz. Azt javasolta ugyanis, hogy a bizottság kérje meg a tanácsot arra, hogy ezt az adhoc-bizottságot egészítse ki jogászokkal. Ezt az indítványt azonban nem fogadták el.

(Egy külön vélemény.)

Reicher Károly főügyész, aki a jogi bizottság tárgyalásán is részt vett, tapintatosan, de erélyesen védte a jogi bizottság álláspontját. Ő volt az egyedüli, aki a jegyzőkönyvbe vett külön véleményen tiltakozott az ellen, hogy a szakbizottság rendreutasítsa a jogi bizottságot.

Tagadta a főügyész, hogy a jogi bizottság felsőbbbséget vindikál magának, de viszont az is természetes, hogy az a bizottság nemcsak a formát, hanem az érdemet, a tartalmat is vizsgálja.

Nesnera: Ehhez a jogi bizottságnak nem volt joga.

Az indítvány tetté lett. Vigán repültek.

A Metropol a legnagyobb és legelőkelőbb hotel. Etermében van vagy kétszáz asztal. Kipling állandóan lefoglalva tart egyet az ablaknál, astrandra. És éjfélikor üres volt a terem. Csak ép Kipling asztalánál whyskizett három amerikai fiú.

Kipling köti magát, neki az asztal kell. Ő már azt megszokta. Az ifjak nem adták. Természetesnek találták, hiszen ott van százkilencvenkilenc üres tábla.

A Maitre de hotel nem tudott velük boldogulni.

Kipling hozzájuk megy. Kéri a helyét s hogy óhajának nyomatékot adjon, megnevezi magát és barátait.

Rudyard Kipling vagyok. Barátaim a híres pictorok, Sir Laurence Alma-Tadema, Walter Crane és az idegen ur, Emile Zola.

A lenyalt hajú amerikai gyermekek egyike nagy impertinensen felcsapja a monokliját és szembevág.

— Bemutatom az én társaságomat is. Ez a barátom Loubet a köztársaság elnöke, emez Vilmos, a német császár. En, én pedig kérem vagyok az — Uristen!

Volt azután hahota.

Most is hallom még, mint kacagott, mikor nekünk is elmesélte ott a dejournernél a rue de Bruxellesben.

Ez volt a kedvenc adomája . . .

Sydney Carton.

Reicher: Ujból kéri az indítvány mellőzését, a feleselés színezetét adná a dolognak.

Edvi-Illés László:

— En a törvényhatóság tagja vagyok és ha a zöld asztalnál ülök, nem feleselek. Kérem a főügyész urat, hogy ilyen kifejezéseket ne használjon.

Reicher Károly kijelenti, hogy nem az indítványozó személyére értette a kifejezést, hanem a bizottság eljárására.

(A „ledorongolt“ vélemény.)

Kiss Ferenc szerint a bizottság, ha Nesnera és Edvi-Illés indítványát nem fogadja el, megint ki van téve annak, ami éppen a multkor történt a jogi bizottság által: ojból ledorongolják majd a véleményét. Hozzá sem fognak a tárgyaláshoz, azt sem tartják érdemesnek megmondani, hogy tulajdonképen mit hajlandók áldozni a közmühelyért. Már pedig ha a kormány áldoz érte, akkor csak a városnak is kell valamit adnia.

Varjassy Lajos elnök kérde Nesnerától, hogy már most kívánja-e jegyzőkönyvbe foglalni a tiltakozást, avagy csak az újabb tárgyalás alkalmáig.

Nesnera Aladár kijelenti, hogy már most kívánja indítványát jegyzőkönyvbe vezetni, hogy a tanács tájékozódjon a bizottság véleményéről s esetleg, ha úgy akarja, új bizottságot alakítson. Ennek a bizottságnak a legelső alkalommal kötelessége kijelenteni, hogy a jogi bizottság tullepje hatáskörét.

(Potémiák.)

Reicher Károly ismételten tiltakozik az ellen, hogy ezt az indítványt elfogadják. Ez a bizottság sem hivatott megítélni azt, hogy a jogi bizottság tullepte-e hatáskörét, vagy sem.

Nesnera Aladár: A jogi-bizottság csak annyit mondhatott volna, hogy hibás-e, rossz-e a szerződés, vagy sem.

Reicher Károly: Ehhez nem szükséges jogi-bizottság.

Nesnera: Akkor vagy mi, vagy a jogi-bizottság, de egyik felesleges.

Varjassy Lajos elnök ezután a többség kívánságára kimondta, hogy a bizottság elgogadja Nesnera javaslatát, Reicher Károly külön véleménye kíséretében jegyzőkönyvbe foglalták, hogy az adhoc bizottság tiltakozik az ellen, hogy a jogi-bizottság az adhoc-bizottság javaslatát a jogi szemponton kívül más tekintetekben is bírálja.

Az ülés a határozat kimondásával izgatott hangulatban ért véget.

Varjassy Lajos elnöklése alatt a következők vettek részt az ülésen: Edvi-Illés László, Hegedüs László, Kiss Ferenc, Nesnera Aladár, Reicher Károly, Reinhart Gyula, Reininger Sándor, Virágh Lajos, továbbá a villanyos társulat képviselőiben Ziperovszky Ferenc, dr. Schülke Géza és Fényes Dezső.

A képviselőház kérvényei. Az alkotmányos éra óta még nem érkezett soha annyi kérvény a képviselőházhoz a nyári szünet alatt, mint az idén. Igaz ugyan, hogy talán ilyen hosszú szünet se igen volt még, de a kérvények száma nem e miatt növekedett oly rendkívüli mérvben, mert a kérvények 9—10 része a szünet első hónapjában érkezett a képviselőházhoz. Összesen pedig nem kevesebb, mint 143 kérvényt küldtek a törvényhatóságok a képviselőházhoz. Nem érdektelen erről statisztikát állítani össze:

A nemzetiségi törvény módosítását kéri 5 vármegye és törvényhatóság; a képviselőválasztási törvény módosítását kéri 11, a kóbor cigányok megrendszabályozását 9, a 80 filléres tanítói nyugdíjajutalék eltörlését 12, a városi és megyei árvapénztárak kezeléséről szóló törvényszakaszok módosítását 6, a vármegyei tisztviselők fizetésjavítását 5, a hivatalnokok va-

sárnapi munkaszünetét 6, Kossuth Lajos érdemeinek törvénybeiktatását és a Rákóczy-Bercsényiről szóló törvény eltörlését 23, az önálló váterület felállítását 10, a 3-ad éves katonák nyári szabadságolását 4, az adóvégrehajtásnak a tavaszi és nyári hónapokban való felfüggesztését 18, és végül elemi csapások által okozott károk miatt adótrörlést kér 1 vármegye és 3 sz. kir. város törvényhatósága. Lesz tehát a kérvényi bizottságnak dolga mindjárt a második ülészak elején, de legalább negyed óráig fog tartani mindjárt az első ülésen, a míg mind e kérvényt Apponyi Albert gróf házelnök bemutatja a képviselőháznak.

Allamtitkár a katedrán.

(Nagy Ferenc dr. a hallgatóihoz.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 30.

A kereskedelemügyi miniszterium volt államtitkára, dr. Nagy Ferenc, a kinek távozását a minisztium kötelékéből annak idején regisztráltuk, két évi távollét után ismét elfoglalta tanszékét a budapesti királyi tudományegyetemen, a hol, mint nyilvános rendes tanár, a kereskedelmi és váltófogot adja elő.

A tudományegyetem előadásainak színvonalát kétségkívül emelni fogják dr. Nagy Ferenc prelekcioi, a melyekre szokatlanul nagy számmal iratkoztak be a hallgatók. Mindjárt az első előadáson, a melyen több száz diák jelent meg, lelkesedéssel üdvözölték az egyetemi polgárok a professzort, a ki örömmel tért vissza a katedrájára. Kifejezést is adott ennek előadása megkezdésekor, a mikor egyuttal megemlékezett a kereskedelemügyi miniszteriumban elfoglalt állásának nehézségeiről s általában az egyetemen kívül eltöltött évei alatt szerzett tapasztalatairól.

— Két évi távollét után — ugymond — ismét elfoglalom régi helyemet. Ugy érzem magamat a mai napon, mint a ki hosszú utazás után újból hazajön ugyanazon szeretettel, a melyet otthona iránt érez az ember. Mondhatom, sok mindenféle tapasztalattal gazdagított engem ez az utazás, s melyet tettem, azok között a szövevényes és nehéz viszonyok között, a melyek közt én távol az egyetemtől működtem, mindinkább meggyőződtem arról, hogy legszebb hivatal az, a melyen nem kell számolni folytonosan a nehézségekkel, mindenféle akadályokkal, hanem a melyen csakis meggyőződése szerint cselekedhet az ember azzal a lelkesedéssel, a melyet a munkának idealizmusa az berbe önt. Szeretettel tértem vissza az egyetemre és azt hiszem, ittlétem nem lesz hiábavaló, hanem még bizonyos előnyöket is fog jární.

A tudós professzor aztán az elmélet és a gyakorlat egymáshoz való viszonyának fejtegetése után az agrármerkantil harc okainak megvilágítására és kritikájára tért át. Sajnálatos körülménynek tartja azt az antagonizmust, a mely a közzgazdasági életben épp most, e nehéz viszonyok közt észlelhető. Az ellentétek élességének főokát abban találja első sorban, hogy az agráriusok és a merkantilisták kölcsönösen nem értik meg egymást és nem látják be azt, hogy a mit a másik fél részén előnynek hisznek, azt tulajdonképen nekik szolgál javukra. Nem is annyira az ellentéteket elsimító, folytonosan békéltető politikára van szükség, hanem arra, hogy az az irány győzedelmeskedjék, a melynek értéke a nemzet összességére nagyobb és jelentősebb. A kereskedelemnek és az iparnak értéke legalább is annyira prevaleáló, mint a földművelésé.

A tanár előadását lelkesen megéljenezte az ifjuság.

A kereskedelmi és iparkamarából.

(A kerületi munkakiállítás. — A Kossuth-szoborra. — Bizalom Szerényinek. — Vámszedés a Maroshidon. — Panasz a fegyvermunka ellen. — A vasúti áruházak. — A fonó- és szövőgyár. — Hozzák vissza a fiókpostát.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 30.

Az aradi kereskedelmi- és iparkamara ma délután tartotta a nyári szünet után első teljes ülését Kristyóry János elnöklété alatt, a ki az ülés elején számos bejelentést tett.

Ezek közül felemlítjük elnök jelentését a múlt hóban rendezett munkakiállításról, melyben a kerület 20 helyéről 490 iparostanonc és segéd vett részt, kik közül a zsüri 328-at tüntetett ki részint pénzdíjjal, részint oklevéllel. A pénzdíjak összege 965 korona volt. A díjakat és okleveleket már szétküldte a kamara. Elnök indítványára a kamara köszönetét fejezte ki azon iparostuloknak, melyek a kiállítás érdekében buzgólkodtak, továbbá az aradi és a csabai ipariskoláknak, melyek dolgozatokkal a kiállításban részt vettek.

Jelentést tett elnök a debreceni kamarai gyűlésről és házfelavató-ünnepéről, majd a soproni kereskedelmi kongresszusról. Ezekkel kapcsolatosan az iparostulok nagyváradi országos gyűléséről referált, mely október 19-én tartatik. A kamara képviselőiben erre a gyűlésre Edvi-Ilés László m. titkár küldte ki a teljes ülés.

Jelentette elnök, hogy a szünet alatt felírt a kamara a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy az aradi tanítóképző építésével aradi iparosokat bizzanak meg; kihirdette a pályázatot a kisiparosoknak fenntartott közös hadseregbeli bakancsok szállítására; a kamarának az aradi kereskedelmi akadémián levő tandíjmentes helyét pályázat útján Veszely Dezső növendéknek ítélte oda.

Bejelentette, hogy Vechsler József kamarai tag Aradról elköltözés folytán lemondott tisztségéről. A teljes ülés a sorban következő póttagot: Maresch Gyulát hívta be helyére a kamarába.

Jelentést tett elnök arról, hogy a kamara testületileg vett részt a Kossuth-ünnepségeken. Indítványozta, hogy a kamara a tagjai körében már eszközölt gyűjtésen felül a saját pénztárából száz koronát adományozzon az Aradon emelendő Kossuth-szobor alapjához.

A teljes ülés ezután elnök indítványa folytán elhatározta, hogy Szerényi József kereskedelemügyi miniszteri tanácsossal szemben a legutóbbi időben történt meghurcoltatása és az ellene emelt vádakkal szemben nyert fényes elégtétele alkalmából bizalmának és ragaszkodásának ad kifejezést.

A napirend érdemleges tárgyai során egy csomó vásári ügy szerepelt. A kamara hozzájárult Petris és Tótváradi község vásáráthelyező kérvényéhez, ellenben a Dézna vásárjának áthelyezése iránti kérvényt pótlás végett visszadni határozta. Arad és Csanád megyék módosított hevívárlátogatási szabályrendeletét jóváhagyásra véleményezte és véleményt mondott az algyógyi vásárvámdíj tulajdonjogának és mikénti gyakorlásának kérdésében.

Tárgyalta a kamara a kereskedők képesítésének és kényszerűsülésének ügyét egy véleményezés végett leküldött budapesti kérvény kapcsán. A teljes ülés kimondotta, hogy a kereskedés gyakorlásának képesítéshez kötését nemcsak fölületesnek és a forgalom bénítására vezetőnek, de kivihetetlennek is tartja, azonban a kötelező belépés alapján létesülő kereskedelmi testületek alakítása mellett foglal állást a kereskedők szakbeli érdekeinek előmozdítása céljából.

Az aradi kincstári Maroshidon alkalmazandó vámdíjszabályzatot érdemileg nem tárgyalta a gyűlés. Ezt a díjszabályzatot jelentékenyen felakarják emelni, holott már az eddigi hid-

vám is érzékenyen károsította az aradi piacok forgalmát. A kamara utasította az elnökséget, hogy e kérdést behatóan tanulmányozza s adategyűjtésének befejezése után arról tüzetes jelentést tegyen.

A makói városi közutca készített új vámdíjszabás elutasítása mellett foglalt állást a kamara, mert nem tartja megengedhetőnek, hogy a jelenleg érvényben levő tarifa tételei emeltesse s különösen a faneműekre vonatkozólag és ennek a tarifának is a leszállítását tartja szükségesnek.

A soborsini és a szállás-csermő talpasi vámszedési jogok meghosszabbítását pártolóiag véleményezte a teljes ülés, mely hozzájárult ahhoz is, hogy a makói iparostulok betegséggéző pénztár heti járulékaiknak kivételénél alkalmazott kulcs felemelessék, mert az eddigi díjakból a pénztár nem képes eleget tenni törvényes kötelezettségeinek.

Az aradi városban gyakorolt fegyvermunka foglalkoztatta ezután a kamarát. Az itteni asztalos kisiparosok folyamodtak a temesvári hadtestparancsnoksághoz, kérve, tiltsa el, hogy az aradi várbörtön katonai foglyai a városbeli lakosság megrendelésére asztalosmunkákat készítsenek. A hadtestparancsnok ma azt válaszolta, hogy ezen a harmincesztendő gyakorlaton nem hajlandók változtatni. A kamara ennek a sérelemnek az orvoslása iránt átiratot küld a kereskedelemügyi miniszterhez.

A vasúti áruházak létesítésének ügyével szintén foglalkozott a kamara, kimondván, hogy az a monopolium, melyet egy budapesti cég oly célból nyert, hogy az államvasutak nagyobb állomásain áruházzakat létesíthessen, a vidéki nagyobb városok kereskedelme szempontjából súlyos sérelmet képez. A teljes ülés az ez iránt kötött szerződés megsemmisítése s az engedély visszavonása iránt felír a kereskedelemügyi miniszterhez.

Hasonlóképp felíratot küld a kamara a részben, hogy az állami segínyt élvező gyári vállalatok építkezéseinek tétessék kötelezővé a hazai iparosok alkalmazása és a hazai anyagok felhasználása.

Végül Aradváros polgármesterének az Aradon létesítendő fonó és szövőgyár ügyében tett átiratát tárgyalta a teljes ülés. Tudvalevőleg Shoubsola és társai angol vállalkozók Aradon hat millió korona befektetéssel nagyszabású textil-gyárat kívánnak létesíteni, ha állami kedvezményekben részesülnek. Az ez iránti tárgyalások azonban losszura nyulnak s megeshetik, hogy az angol tőkepénzeseknek elmegy a kedvük a várakozástól. Miután pedig ugy az országra, mint különösen Aradra rendkívüli fontossággal bír, hogy egy ilyen nagy iparvállalat keletkezzék, a városi tanács megkeresése folytán elhatározta a kamara, hogy felíratban kéri meg a kereskedelemügyi minisztert, tegye lehetővé a saját hatáskörében, hogy ezen tervezett gyár minél előbb létesülhessen.

A napirend letárgyalása után Tedeschi Viktor tett sürgős indítványt az iránt, hogy a vasúti utánvételeknek ezentul is a városban eszközöndő kifizetése érdekében tegyen lépéseket a kamara, mert az a legújabb eljárás, hogy a vaspálya állomáson fizetnek, sok fáradtságot okoz a kereskedőknek. Ezt az indítványt dr. Marschall Lajos titkár hozzászólása után elfogadta a kamara.

Ugyancsak Tedeschi Viktor tett indítványt az iránt, hogy a kamara írjon fel a fiókpostának a Karolina-utcába történt kihelyezése ellen. Marschall Lajos dr. titkár ismertette az ügyet s előadta, hogy a kamara ezelőtt három hónappal írt fel s arra elutasító választ kapott, mert a fiókposta helyisége iránt tíz évre van kötve a szerződés. A teljes ülés Edvi-Ilés László azon közvetítő indítványát fogadta el, hogy az elnökség kísérelje figyelemmel a fiókposta forgalmát s ha kellő adatok felett rendelkezik, tegyen jelentést a további lépések iránt.

Jelen voltak az ülésen Kristyóry János elnök, Eles Armin alelnök, Bing Vilmos, Funkelstein József, Magyar Ferencz, Singer Gyula, Tedeschi Viktor, Wadowszky Gusztáv, Wallfisch Armin, Assael József, Reinhart Gyula, Réthy Viktor, Rozmanith Albert, Steigerwald Alajos beltagok, Achim János (B. Csaba), Urbán István (Makó) kültagok, Berán Antal levelező tag, Marschall Lajos dr. és Edvi-Ilés László titkárok.

TÁVIRATOK.

Letartóztatott tábornok.

Trinidad, szeptember 29. Campanot, a francia kábelállomás igazgatóját, Valentini tábornok parancsára letartóztatták, ugyszintén a francia konzuli ügyvivőt, aki Campano érdekében közbe akart járni. Egy parti kábelt elvágta és pedig valószínűleg a Restorado venezuelai cirkálójó emberei. A francia konzul óvást tett Idevárják a Tage francia cirkálójójt.

A burok sorsa.

Bristol, szeptember 30. Hicks-Beach pénzügyminiszter tegnap beszédet mondott, a melyben azt hangoztatta, hogy nézete szerint Dél-Afrika az esetben, ha a bur vezérek a szárazföldön nem hallgatnak rossz tanácsokra, talán nemsokára önkormányzatot kap. A miniszter határozottan állást foglalt a kiadások korlátozása mellett és különösen kijelentette, hogy nem lát okot arra, hogy a haditengerészeti kiadásokat még jobban emeljék. Tekintettel a flotta erősségére, a hadsereg költségeit is mérsékelni lehetne. Hicks Beach a hadügyi hivatal reformját kívánja, különösen ami a katonai elemet megát illeti és azt mondta, hogy a katonai hivatalnokoknak több figyelmet kellene fordítaniok hivatali kötelességeikre. A külügyi politikát illetőleg azt hangoztatta a miniszter, hogy az lehetővé teszi az angoloknak annak az aranyszabálynak az alkalmazását: Ugy bánjunk másokkal, a mint akarjuk, hogy mások bánjanak velünk. Nem szabad mindig fenyegetést látni abban, ha valamely idegen nemzet Anglia példáját követve kedvező kereskedelmi állomást alapít, sőt esetleg valamely területet annektál, a mely eddig barbároké volt és az emberiség jólétét nem mozdította elő. Bármily nagy is Anglia jóléte és ereje, csak ez a politika tarthatja fenn a birodalom nagyságát.

A milliomos fia.

(Epilog egy szerelmi idyllhez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 30.

Sokat irtak a nyáron a gatályai milliomos Grószokról, akiknek egyik ifju sarja, Grosz Ferenc, beleszeretett egy Linden Lizi nevű orfeum beautéba, ki most a budapesti Somossy orfeumban szedi a babérorokat. A romantikus szerelmi idyllt, mely a biharmegyei Szerep községben játszódott le, szomoruan zavarta meg a Grosz-család beavatkozása. A hódítóan szép Linden Lizit főszolgabírói végzéssel zavarták ki szerepi tusculanumból, hol néhány hétig, oly boldogan vonult vissza szerelmével. Kényszerítették a községnek 48 óra alatt való elhagyására és ezzel egyidejűleg a család feje, Grosz Zsigmond nyilatkozatot adott ki, hogy senki a fiának ne hitelezzen, mivel ő ezen könnyeiműen csinált adósságokat nem ismeri el és nem is fogja azokat kifizetni.

Ez ilykép tragikusan végződött szerelmi idyllnek epilógusa most a nagyváradi törvényszék tárgyaló termében fog lejátszódni egy bűnügyi feljelentés révén. Amikor ugyanis Grosz Zsigmondnak a hitelezőkhöz intézett óvása megjelent a lapokban, egy nagyváradi kereskedő sietett értesíteni Grosz Zsigmondot, hogy neki 1902. október 1 lejáratával Grosz Ferenc és Grosz Zsigmond aláírással egy 14,000 korona értékű váltó van birtokában, amelylyel egyik adósa egyenlített, illetve fedezte nála levő tartozását. Arra nézve kért választ, hogy mivel e váltó neki még a Grosz Zsigmond hírlapi óvásának megjelenése előtt került birtokába, hajlandók-e ezen váltó hitelességét elismerni és annak értékét lejáratkor kifizetni.

A kereskedő nem kapott levélre választ, hanem néhány hét múlva közbenjáró útján akarták tőle a váltót 9000 koronáért vásárolni. A kereskedő ezt az ajánlatot nem fogadta el.

hanem az egész váltó kifizetését követelte. Erre aztán mindkét részről megszűntek a tárgyalások.

Most azután, hogy közeledik a váltó lejáratának terminusa, a milliomos Groszok gondoltak merészet és nagyot és bűnügyi feljelentést tettek a kereskedő ellen a nagyváradi kir. ügyészségnél *csalás és uzsora címen*, azzal vádolva őt, hogy kapacitálása révén és a fiatal Grosz könnyelműségének kihasználásával csikarta ki a 14.000 koronás váltót. A vizsgálatot a feljelentés folytán megindították s a súlyos vádakkal illetett kereskedőt már ki is hallgatták.

A kereskedő elképzelhető felháborodással vett tudomást az ellene tett és szerinte teljesen alap nélkül való feljelentésről s mivel igazolni tudja, hogy ő Gátlyán vagy Szerepen soha künn nem volt, a fiatal Grosz Ferencet nem is ismeri s a váltót egy vele üzleti összeköttetésben levő másik kereskedőtől vette át, valószínű, hogy kellő bizonyítékok híján a további eljárást be fogják ellene szüntetni, vagy amennyiben a vádat mégis fentartanák, a törvényszék fel fogja menteni.

A kriminális ügy azonban ezzel korántsem ér véget, amennyiben a becsületében és tisztességében megsértett és meghurcolt kereskedő hamis vád emeléséért bünvádi feljelentést tesz és viszonyvádat emel Grosz Zsigmond ellen.

Zola Emil halála.

(Ujabb részletek a katasztrófáról.)
— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 30.

Páris gyászba borult. Őszinte szívvel, igaz részvétellel siratja legnagyobb íróinak, legigazabb embereinek egyikét, Zola Emilt, kit oly végzetes szerencsétlenség szakított el családjától és nemzetétől. A nagy költő lakása előtt óriási tömeg tolong. Loubet köztársasági elnök s a kormány több tagja részvétüket fejezték ki a meghalt író családjának. A temetést a francia kormány fogja rendezni, de hogy az egyházi szertartással megy-e végbe, vagy nem, arra nézve még nem történt megállapodás.

A mai nap folyamán a következő táviratokat vettük:

Zoláné a katasztrófáról.

Páris, szeptember 30.

Zola felesége, kit a végzetes katasztrófa óta Neuillyben ápolnak, ma délután a szanatórium igazgatójának részletesen elmondotta, a mi vele a katasztrófa éjjelén történt. Éjjel — ugymond Zoláné — hirtelen felébredt. Nagyon rosszul érezte magát, sajátságos zsibbadás és főtájás vett erőt tagjain. Felakart kelni, hogy átmenjen a másik szobába, ehhez azonban nem volt elég ereje. Félig eszméletlenül visszafeküdt ágyába és elaludt ujból.

Hirtelen úgy rémlett előtte, mintha férje nyugtalankodnék. — Felijedt és oda szólt Zolának:

— Emil, rosszul vagy?

— Nem... nincs semmi bajom, — felelt a férj.

— Jó lenne — folytatta Zoláné — a cselédeknek behívni, mert attól félek, hogy rosszul vagy.

— Nem, nem — ismételte Zola s azután hozzátette: Aludjunk csak tovább!..

— A mint akarod, barátom, — mondta Zoláné, kinek ez volt az utolsó szava férjéhez.

Később Zoláné félig eszméletlen állapotban hallotta férjét motoszkálni, majd mintha hörgött volna. Kiáltani akart, de nem tudott. Úttal fogva semmire sem emlékszik.

Zoláné a kórházban egyre férje után tudakozódik.

— Hol van Emil? — kérdezi folyton — talán meghalt? Kérem, mondják meg az igazat.

— U is itt van — felelik az orvosok — de állapota a legnagyobb kiméletet követeli, mert nagyon beteg...

Zoláné állapota még mindig aggasztó, anél is inkább, mert a szén-gáz-mérgezéshez nagyfoku neuraszténia járul.

A végzetes éjjel.

Páris, szeptember 30.

A lapok jelentése szerint a vizsgálóbíró elrendelte, hogy Zola hálószobájának kandelóját szétszedjék annak a konstatálása végett, hogy a szén-dioxid-gáz kiömlése okozta-e halálát. Még nem tudják, vajjon a temetés, a mely valószínűleg szerdán lesz, egyházi szertartással vagy anélkül fog-e végbemenni. Ez elsősorban attól függ, hogy Zola végrendeletében rendelkezett-e erre nézve.

A lapok, a melyek irányuk szerint különféleképen ítélnek meg Zola erkölcsi és esztétikai értékét, mind egyetértének nagy jelentőségének elismerésében. A republikánus lapok Zolát mint nagy polgárt és kiváló írókat egyaránt magasztalják. A nacionalista lapok itt ott keserű szavakkal ítélnek el az utolsó évek politikájába való beavatkozását.

Girard vegyész Zola és neje vérében szén-oxidot konstatált és ebből azt következteti, hogy Zola halálát fuladás okozta. Zoláné felgyógyulása az orvosok véleménye szerint két hetet fog igénybevenni.

A pápa és a császár.

London, szeptember 30.

Rómából jelentik egyik londoni távirati ügynökségnek: A pápa mélyen megilletődve értesült Zola elhunytáról. Mikor a gyászhiert közölték vele, így szólt:

— Az bizonyos, hogy Zola ellensége volt az egyháznak, de legalább becsületes ellensége. Az isten legyen irgalmas az ő lelkéhez!

Berlin, szeptember 30.

Vilmos császár tegnap délután értesült Zola hirtelen és tragikus haláláról. A császár még a délután folyamán részvét-táviratot intézett Loubet francia köztársasági elnökhöz. A táviratban részvétét fejezi ki azért a nagy csapásért, mely Zola halálával nemcsak a francia nemzetet, hanem az egész művelt világot érte. Németország is kiveszi részét a gyászban.

A Dreyfus-pár a halottnál.

Páris, szeptember 30.

Ma délután Dreyfus Alfréd exkapitány felesége társaságában megjelent a halottas háznál. Dreyfus és neje letérdeltek az ágy előtt, melyben a halott feküdt és sirtak. Egy hírlapírónak Dreyfus ezeket mondta:

— Csodálatosak a végzet utai. Én már nem egyszer voltam azon a ponton, hogy felázadjak a gondviselés ellen. Most is így vagyok, midőn látom, hogy a nagy, nemes Zolának ily nyomorulttan kellett elpusztulnia. Isten a tanum, szívesen váltottam volna meg életemmel e nagy, jó ember életét...

Dreyfusék Zola lakásáról Neuillybe mentek, ahol Zolánét egy magángyógyintézetben ápolják. Az orvosok nem engedték meg, hogy a szerfelett elgyengült Zoláné fogadja őket

Szobrot Zolának.

Páris, szeptember 30.

Zolát dolgozószobájában felravatalozták. A koporsó mellett az elhunyt író legjobb barátai felváltva őrködnek.

Az emberi jogok védelmére alakult liga gyűjtést indít, hogy abból Zolának nagyszabású szobrot emeljenek.

Zoláné és a halálhír.

Páris, szeptember 30.

Zoláné, amióta eszméletére tért, folyton férje után kérdezősködik. Ugy látszik, gyantotta a valót. Erre való tekintettel elhatározták az orvosok, hogy mibelyt erősebben érezi magát, tudatják vele, mi történt. Mikor megmondották neki, hogy férje meghalt, a szerencsétlen nő kétségbeesetten sirt és zokogott. azóta nem birnak vele.

Az orvosok és a ház barátai folyton vigasztalják Zolánát, akit a fájdalom a kétségbeesésig megtört.

Boncolás, temetés.

Páris, szeptember 30.

Miután a Zola hol testéből kivett vér nem volt elegendő a halál okának megállapítására, elhatározták, hogy a holttestet felboncolják. Ez délelőtt 11 órakor megtörtént. Konstatálták, hogy tényleg szén-oxiddal való mérgezés esete forog fenn. A boncolást két törvényszéki orvos végezte egy hattagu bizottság jelenlétében.

A boncolásból kiderült, hogy Zola egész szervezete rendkívül erős volt. A vesének egy kis sérülésétől eltekintve minden szervezete egészséges volt, úgy, hogy Zola még a száz éves kort is elérhette volna. Az agyat nem boncolták fel, mert az elhunyt fejét kimélni akarták. Délután 2 órakor a holttestet bebalzsamozták. Érdekes megemlíteni, hogy közhiedelem szerint Zolát még megmenthették volna, ha idejében orvosi segély érkezik.

A gyászház előtt egész nap óriási tömeg áll. Folyton jönnek-mennek a távirat kihordók, töméntelen sürgöny és részvétirat érkezik.

Délelőtt 11 órakor Labori ügyvéd érkezett meg a nejevel, hogy öreg barátjától utoljára bucsút vegyen. Labori hangosan zokogva távozott a halottas szobából. Loubet elnök titkárát küldte kondoleálni Zola özvegyéhez. Megjelentek ott Picquart és Sardou Viktor is.

Zola végrendeletében, melyet az elhunyt író évek előtt megszerkesztett, semmi intézkedést sem találtak a temetésre vonatkozólag, elhatározták tehát, hogy az özvegy akaratához fognak alkalmazkodni. Zoláné azt kívánja, hogy a holttestet ne ravatalozzák fel hivatalosan s ezt az óhaját respektálni is fogják.

A temetés valószínűleg pénteken lesz. Előreláthatólag csak polgári temetést rendeznek s az egyházi hatóságok közreműködését mellőzik. Mivel Zola a becsületrendnek tisztje volt, temetése katonai pompával fog végbemenni. Holttestét a montmartre-i temetőben helyezik örök nyugalomra.

Zola nagy összegre volt biztosítva. Oriási vagyonának egyedüli örököse özvegye, ki azonban a fennálló szabályok értelmében a megboldogult műkincseit nem tarthatja meg.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Kendi Margit, szinmű. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: A napfogya tkozás, operette. (Páros bérlet.)
Péntek: Valjunk el, vigjáték. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Cigánybáró, operette. (Páros bérlet.)

* **A megnyitó előadás.** Októbernek első napján, mikor a nóta szerint, be kell rukkolni, kezdődik Aradon a színházi szezon. Az igazi szezon; mert a nyári, melyet Zilahy még egy tavaszi hónappal is megtoldott, Aradon nem olyan népszerű, mint a téli. Így október előtt valóságos vágyakozás fogja el a publikumot, a színház után, s várja az első előadást, mint ahogy a férj a fürdőző asszonyát, kibe a nyári távollét után duplán beleszerelmesedett. Ez a hangulat okozta, hogy olyan nagy érdeklődéssel kísérte ma a város az érkező színészeket. A társulat nagy része már itt van, míg a többiek szerdán jönnek meg Gyuláról, hol ma este volt az utolsó előadás. A délutáni vonat sok színészt hozott, a kik szokatlan nagy élénkséget keltettek a pályaudvaron. A ládák, bőröndök, skatulyák rengeteg tömegét csak úgy ontotta magából a vonat. A mai nap a lakásmizériák és az elhelyezkedés volt, míg szerdán már megkezdődik a munka: a próbák, este pedig az első előadás. Tudvalevőleg *Kendi Margit* van kitűzve a megnyitóra, melyen jelen lesz *Bartók Lajos*, a dráma szerzője is. A rendezésbe a költő maga is belefolyik. A megnyitó ünnepi színezetéhez hozzájárul, hogy a zenekar *Orbán Árpád* karmester vezetésével *ünnepi nyitányt* játszik. A magyar zene remekeiből összeállított egyveleg lesz a zenekar bevezetője. Az előadás sok jót ígér, a mennyiben a darabra nagy ambícióval készült a drámai személyzet, s Gyulán már elő is adta.

* **A Báthoryak fejedelmi terme.** Az első előadás egyik látványossága lesz Báthory fejedelmek palota-terme, melyet történelmi festmények után készített és festett *Végh István* színházi festő. Az oszloptos terem falait freskók díszítik, amorettekkel, virágfüzerekkel és gazdag aranyozással. Az ajtók mélyedéssel el látva családiasig utánozzák a valóságos építkezést. Az új díszlet nagyban fogja emelni a hatást.

* **Napfogyatkozás.** Ez lesz az első operett-előadás, mely Aradon újdonság számba megy. *Bokor Józsefnek* a Népszínházban előadott darabja bizonyára meg fogja nyerni az aradi közönséget is, mely előtt ez alkalommal mutatkozik be *Rózsa Lili* a társulat táncos szubrettje, kinek nagyon kedves szerepe van az operettben.

* **Az Opera és Burrián.** Néhány hét előtt *Burrián Károly*, az Opera tenoristája elhagyta Budapestet, dacára a szerződésének, mely 1906. év augusztus 31-ig szólott. A mint ismeretes, Drezdába távozott. A Dalszínház, hivatkozással a szerződésre, Burrián ellen pört indított 50.000 korona kötbér fizetése iránt. Ma volt ennek a pörnek tárgyalása a VI. ker. királyi bíróságnál *Petz dr. bíró* előtt. A színház részéről *Hets dr. jogtanácsos*, a művész képviselőjében *Klein Rezső dr. ügyvéd* jelent meg. Az utóbbi kifogásokkal élt a kereset ellen. Főképp arra hivatkozott, hogy Burriánnak joga volt állását rögtön elhagyni, mivel erre nézve időközben, a folyó év május havában közte és gróf *Keglevich István* volt intendánsa közt szóbeli megállapodás jött létre. Hogy ez csakugyan így történt, arra nézve kihallgatni kérte tanuképp gróf *Seebach* dezdai intendánsát. Allítólag *Májer Raoul*, a budapesti Opera igazgatója maga mondta volna el ezt gróf Seebachnak. A bírő e hivatkozás következtében, azért, hogy a drezdai opera intendánsa kihallgatassék, elhalasztotta a tárgyalást.

* **A „Magnar Könyvtár”** most kezdi meg fennállása hatodik esztendejét s egyuttal most küldi szét harmadik jubileári számát, a 300. dikát. A „Magyar Könyvtár” be tudott hatolni a közönség minden rétegébe, még azokba is, a hol a magyar könyvek vásárlása eddigelé ismeretlen fogalom volt. Több mint kétfélmillió száma forog ma közkezen s narancs színű borítékos harmincfilléres füzetek meghódították az egész ország magyar közönségét. A mostan megjelent négy szám is méltán sorakozik az eddigiekhez; mindenekelőtt befejeződik a Baróti-Szabó-féle „Aeneis”, mely Radó Antal javításával és Tóth Rezső jegyzeteivel valódi gazdagodását jelenti irodalmunk-

nak. 299. szám („Huszonhat és egy”) a nagy Gorkijnak három legszebb elbeszélését tartalmazza, Valód. remekműveket, melyeket Isaák Máriha igen szépen fordított le oroszról. Végre a 300. ik szám Dóczy Lajos egy magvas, nagyon érdekes szempontokból kiinduló esszéjét adja Csokonairól, melylyel méltóan jubilál a „Magyar Könyvtár”. Egy-egy szám ára 80 fillér; teljes jegyzéket szívesen küld a kiadóhivatal (Budapest, Andrássy-ut 21.)

A jótékonyági háború.

— Válasz egy válasza. —

Arad, szeptember 30.

A polémianak nem vagyok barátja, de az ügy, mely miatt vitába keveredtem, sokkalta inkább szívemen fekvő, semhogy annak kedvéért le ne mondanék a magam kedvteléséről, s ime válaszolok néhány szóban arra a cikkelyre, melyben *Sincerus* a humanizmusért hadba szállott az *Aradi Közlöny* hasábjain. — Igen, ő valósággal hadakozik, mert a toll — el kell ismernem — a kezében fegyver. Sőt mérgezett fegyver, melynek veszedelmes a sebzése akkor is, ha nem vágnak nagyot vele. *Sincerus* finoman kezeli a fegyvert, de a nyugodtsága alatt veszedelmet rejt, veszedelmét egy olyan eszmének, mely — igenis, hiába említi gunyosan — „a humanizmusnak nagy lendületét jelentené Aradon”, ha beteljesülne.

Ismétlem, a jótékonyág új korszakát lát-nám abban, ha a két intézmény: a *Fehér Kereszt* és a *szegény tanulókat segélyező egyesület* egybeolvadása létrejönne. Tisztelt gunyolódo azt mondja, hogy az egyesülés ellen száz ok szól, mellette pedig egy sem. Ha redukálom az érveit, tulajdonképpen egyet találok csupán, mely a többinek anyja; s ez ama téves felfogás, (melyet azonban, mint sarkigazságot állít fel), hogy két jó egyesülésből rossz keletkezik. Az ön „száz okának” megcáfolása helyett, szegényen meglegyszem azzal, hogy ezt a nagy mondását felfordítsam. Ön szerint kettő, meg kettő, az: semmi. Azaz kivon ott, ahol összeadni kell. Én azonban bátorkodom állítani, hogy kettő, meg kettő, az: négy. Azaz két jóból, ha azok egyesülnek, csak jobb származhatik. Az érzéstelen, tehát józan és világosan beszélő matematika szerint tehát *Sincerus* ur alapjában elhibázta az érvelését, s a sarkigazsága képtelenség lévén, a belőle született minden érvelése hibás.

Az egyesülés bizony csak jóra vezethet s hogy ezt a *Fehér Kereszt* égisze alatt gondolom helyesnek, az nagyon természetes. A *Fehér Kereszt*, melyet az állam istápol, éppen azért, mert az állam pénzeli, hatalmasabb, mint a másik egyesület. S amiképen a kis folyó a nagy folyóba ömlik, így, csak vita tárgyát sem képezheti, hogy a szegény tanulókat segélyező egyesületnek kell az egyesülés esetén, a másikba olvadni.

Hogy azután az egyesülés szárnyát szegné a szegény tanulókat istápolásának, azt tagadom. Sem az egyesület, de még az élén álló elnök-nő, *Hauser Károlyné* urnő működését sem bémítaná ez meg. Sőt milyen szép volna az a hátskőr, mely a nemes tevékenységű urnőre várna. Látom magam előtt a képet. A felnövekedett gyermekek mellett ott látom a kisebbeket is, ott a kisdedeket, a kik mind az ő áldásos keze alatt lelnek nyhét. Mint a bibliai allegória, olyan ez a kép; alá lehetne írni a mottót: „engedjétek hozzám a kisdedeket.” S a nemes urnő kora ifjúságukban gondoskodik a lelencekről, melengeti a kisdedeket, s amint növekednek, nem hagyja el őket, amíg csak szárnyra nem kelnek, ki nem repülnek az életbe. Ez a folytonosság, ez lesz az igazi áldás, a jótékonyág igazi példája.

Mikor az elnököt gyenge szavammal mel-

tatni próbáltam, ez a kép állott előttem, s hittem, hogy látni fogom — a valóságban is. Az én szerény tollam dicsérete e kép hatása alatt őszinte volt, s nem olyan, mint *Sincerus* uré, aki azért dicsér engem, hogy szellemeskedhessék, hogy az őszinteség rovására könnyű eszközökkel ragyogjon Szép azonban, hogy saját magáról szólván, már sokkalta őszintébb s bevallja, hogy huszonnégy koronát akar spórolni, s ezért az önzetlen célért nem idegenkednék az egyesítés eszméjétől és szívesen látná egybeolvadva a *Lloyd* és a *kaszinót*. Mikor elszerénykedik azzal, hogy a *Lloyd* és a *kaszinó* tagja, nem említi meg, hogy vajjon tagja-e a *Fehér Keresztnek* és a másik egyesületnek is. Tudja mit: lépjen be mind a kettőbe, s akkor barátja lesz az egyesítésnek, ama önzetlen célból, hogy ne fizessen két helyen tagsági díjat.

Mindezek után pedig még egyet. Amint látja, ha talán nem is szolgáltatott reá okot, én komolyan vettem. Vajjon az áldást osztó liberáliszmusa is komoly alapokon nyugszik. — Mikor a vegyes párok egyesülését megáldja, nem tesz úgy, mint *Rosenberg* főrabbi, s nem szívja majd vissza az áldást? (—)

Nagy lopás a vasuton.

(Tolvaj kereskedelmi iskolai tanuló.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 30.

Szegeden tegnap délelőtt szenzációs lopás történt, a melyet egy budapesti kereskedelmi iskolai tanuló követett el. *Bőzsa Józsefnek* hívják a rossz utra tévedt ifjút, a ki tekintélyes budapesti családból származik. Atyja, *Rózsa István* hentesmester családjával a Vámház közut 10. számú házban lakik. A könnyelmű fiatal ember már sok keserűséget okozott szüleinek, a kiknek lakásáról körülbelül egy hét előtt eltűnt. Hogy azóta hol és merre járt, arról csak részben ad fölvilágosítást az a távirat, a melyet az éjszaka kapott a budapesti főkapitányság a szegedi rendőrségtől.

A sürgöny, a mely nagy lopásról ad számot, így hangzik:

Rózsa József budapesti kereskedelmi iskolai hallgató *Kiss Pétertől* 30.000 koronáról szóló takarékpénztári könyvet és 305 korona és 320 korona készpénzt ellopott. A takarékpénztárból 6000 koronát már felvett. Kérjük le tartóztatását.

Szegedi rendőrkapitányság.

A főkapitányság lakbejelentési osztályán nyomban konstatálták, hogy *Rózsa József* nevű felső kereskedelmi iskolai hallgató tényleg van Budapesten és ez idő szerint nem szüleinél, hanem a *Szmetenay-utcában* lakik.

A detektívek nyomban oda mentek. *Rózsa József* lakásadó asszonya kijelentette, hogy *Rózsa* már három nap óta nem volt a lakásán. A fiatal, de nagystilű tolvaj iránt fővaroszerető megindult a nyomozás.

Fél órával a távirat érkezése után megjött a telefonjelentés is Szegedről, hogy mint történt ez a nagy lopás.

Kiss Péter, szegedi lakos, gazdag földbirtokos szombaton Budapestre utazott s itt találkozott *Rózsa Józseffel*, akit ismer s aki vagyonos budapesti szülők gyermeke. *Kiss* örült, hogy jó ismerősével találkozott s még inkább örvendett annak, hogy *Rózsa* kijelentette, mikép társaságában utazik vissza Szegedre. Így is történt.

Vasárnap reggel a nyugati pályaudvaron felültek a szegedi vonat második osztályába. *Kiss Péternek* jó kedve volt s elmondta *Rózsa Józsefnek*, hogy milyen sok pénz van nála, elő

is mutatott neki egy 30.000 koronás takarékkönyvet és 900 korona készpénzt.

Cegléd táján Kiss Péter, akit Rózsa József szaporán kínálgatott a magával hozott vörös borból, elálmosodott és csak Szegeden ébredt fel. Ahogy kiszálltak, feltűnt Kiss Péternek Rózsa József szerfelett izgatott viselkedése, de fontosságot ennek nem tulajdonított annál inkább, mert roppant fájt a feje. Hazamenet ismét mélyen elaludt és csak másnap reggel hat órákor ébredt fel.

Ekkor fedezte fel a nagy lopást. Börtársakájából, az összes értékek, mintegy 31.000 korona hiányzottak.

A tolvaj csak Rózsa lehetett, aki nyilván allató-port kevert a vörös-borba, melylyel Kiss Péteret kínálgatta, s míg az aludt, Rózsa zavartalanul végezte el a lopást. Kiss nyomban jelentést tett a rendőrségnél.

A szegedi rendőrség hamarosan megállapította, hogy Rózsa nyomban érkezése után visszautazott Budapestre s ide meg is érkezett. Azt hiszik, hogy még most is a fővárosban tartózkodik.

Apróságok Zoláról.

— Jellemvonások, anekdoták. —

Arad, szeptember 30.

Az elhunyt nagy regényíró minden nap, télen úgy, mint nyáron, reggel 6 órákor kelt föl. Felöltözködve, rögtön íróasztalához ült és körülbelül 11 óráig dolgozott. Hogy milyen gondal dolgozott, arról csodákat regélnék azok, a kiknek alkalmuk volt Rue de Bruxelles-i házának, vagy meudoni nyaralójának dolgozószobájába betekinteni. Husz-huszonöt könyv feküdt íróasztalán: egy egész könyvtár. Tárgyára vonatkozó minden adatot gondosan összegyűjtött elébb, személyesen utána járt mindennek, informáltatta magát a legalaposabban minden körülményről, és hónapokig tanulmányozta egy-egy regényének színterét.

Írásközben a szakkönyvek halmaza feküdt asztalán. Statisztikai munkák, mitológiák, műtörténetek természettudományi könyvek hevertek körötte, és ő minden adatra nézve tudományos felvilágosításért fordult a szakirodalomhoz. Ez az oka annak, hogy Zola dacára óriási termékenységének, aránylag lassan dolgozott, mert naponta mindössze 4—5 oldalt írt meg regényeiből.

Zola párisi lakása, mely a Rue de Bruxelles 21-ik szám alatt volt és meudoni villája, a hol a nyári hónapokat töltötte, igazi kincsesháza volt a művészeti érdekességeknek. Értékes szőnyegek, képek, szobrok díszítették szobáit, mű tárgyai, különösen kínai szobrai és porcellánjai, mesés értékeket képviseltek. És ezekre a nagybecsű tárgyakra árverezést tűztek ki Zola ismeretes pöréből kifolyólag. Az írásszakértők, a kiket a Dreyfus-pör folyamán megtámadott, kártérítési pört indítottak Zola ellen, s kiket el is ítéltek, Zola nyugodtan várta a végrehajtást. A végrehajtás napján megjelentek a hatósági személyek és kezdetét vette az eljárás. A kikiáltó néhány frankban állapította meg egy előszoba asztal értékét. Alig hangzott el a kikiáltás, egy hang emelkedett a tömegből:

— Harminckétezer frank!

Az árverésnek vége szakadt. Ebből a summából kiltelt a kártérítési összeg. A vevő Oktave Mirbeau, az ismert francia regényíró volt, a ki Zola kiadójának: Charpentiernek megfizéséből vetett véget ilyen módon az árverésnek.

Dr. Toulouse, hirneves párisi pszichiáter, egy ízben tudományos, lélektani szempontból vizsgálatokat eszközölt kiváló hirneves embereken. Vizsgálódásait Zolán kezdte el, mert — mint írja, — őt tartotta „a nagy ember típusának.” Megvizsgálta kikerdezte Zolát, méréseket csinált testén és fején és megállapította, hogy a regényíró egyáltalán nem

normális szervezetű és idegzetű ember; beteg, neurasthenikus. A vizsgálat alatt Zola érdekes vallomást tett az orvos előtt. Elmondotta neki egy különös szokását:

— Ha az utcán megyek, — mondá Zola, — valami belső kényszer készlet, hogy megszámláljam utközben a gázlámpákat, vagy a fákat. Annyira megrögzött bennem ez a rossz szokás, hogy ha egyszer elvétem a számolást, visszamegyek arra a helyre, ahonnan kiindultam és újra kezdem . . .

Zola tudvalevőleg nagyon sokszor pályázott az „Institut” egyik fauteuillére. Hiába volt azonban minden törekvése, a vaskalaposok nem akarták maguk közé fogadni a nagy naturalistát. Egy ilyen bukás után, — amely talán zajosabb volt a többinél — Zola egy Páris környékén levő üdülőhelyre akart utazni. Kis kizárásával megjelent a pályaudvaron, ahol az utasok nagy sokasága valóságos rohamot intézett a vonat ellen. Csakhamar megteltek a kocsik, úgy, hogy Zola hiába nézett be a fülkébe, minden hely el volt foglalva, sőt a folyosók is tömve voltak álló emberekkel.

Tanácsstalanul nézett széjjel; a kalauzt nem akarta megszólítani, mert ezek a vasuti hivatalnokok mindegyike egy egy utcai Caló. Semmiféle borbavaló, híresség, vagy utcai népszerűség nem indítja meg őket. Zola tehát csak alapos töprengés után mert közeledni a kalauzhoz.

Az egyenruhás ember végignéz a kérdezősködőn, majd sapkájához emeli két ujját:

— Zola Emil?

— Igen.

— Akkor méltóztassék . . .

És egy üres fülke ajtaja kitarult Zola előtt.

Mikor azután Zola ezt elbeszélte barátjainak, hátradólt székén és némi büszkeséggel így szolt:

— Most már nem is bánom, ha nem is vagyok az „Institut” tagja . . .

Javában csapkodtak a Dreyfus-ügy hullámai. A Zola-pör csak még jobban föltűzesítette a kedélyeket és az elhunyt írónál alig volt népszerűtlenebb ember Franciaországban. Pöre folyamán Mercier tábornok olyanféle célzást tett, hogy éppenséggel nem illik Zolához, a négy fal között firkáló írónak, az a büszke, önértékes hang.

— Tábornok ur — dörögte Zola — a hazát nemcsak a kaszárnyában lehet szolgálni, hanem az irodalomban is. Igenis, büszkén állítom, hogy írásaim szerezték Franciaországnak annyi dicsőséget, mint akármelyik tábornok!

A nagy antipátiák dacára, a melylyel irányában akkor viseltettek, ezt a mondását megtapsolták a franciák és velük együtt az egész művelt világ.

Zola hatalmas vagyont hagyott hátra, melynek minden sou-ját becsületes munkával, írásaival szerzte. Kezdetől mindvégig egyazon kiadónak dolgozott minden regényét a Charpentier-cég adta ki. Az egész világon ismerik ezeket a Zola-regényeket, több millió példányban forognak közkezen. Az utóbbi két évtizedben Zolának nagyon egyszerű megállapodása volt kiadójaival. Minden eladott könyv példány után kapott Charpentiertől — egy frankot. Ha arra gondolunk, hogy a „Rougon-Macquart”-ciklus, „A négy város” és „A négy evangélium” könyvei majd százezer példányban jelentek meg, elképzelhetjük, milyen honoráriumot kapott a szerző kiadójától, akivel utolsó percéig a legtökéletesebb egyetértésben dolgozott.

A Dreyfus-pör tárgyalásának izgalmas napjaiban egy budapesti kaszinó rekkerte Zolát: jöjjön el Budapestre és tartson egy felolvasást a nagy pör-ről. Zola válaszában az egyetlen felolvasásáért — tízezer frank honoráriumot és összes költségeinek megtérítését kérte. Persze, a kaszinó lemondott az érdekes tervről. Zola e válaszával, melyben szinte elfogadhatóan feltételekett szabott úgy látszik, jelezni akarta, hogy erről a tárgyról nem hajlandó felolvasni.

HIREK.

A vasut halottja.

— Szomorú temetés. —

Arad, szeptember 30.

Az aradi zsidó temetőben szomorú, szívet megejtő elföldelés volt. Eltemettek egy öreg embert, aki messze az otthonától, szerencsétlenség következtében halt meg. A koporsó után senki, aki a szívéhez tartozott volna. Csak a kántor, meg néhány embere a szent egyesületnek, a mely a vagyontalan embereket irgalmasságból eltemeti. Se köny, se sajnálkozás. A kiket a gyász megilletne, talán nem is tudták, hogy akkor négy szál deszka között, a földbe teszik.

Még e hó 24-én este kilenc órákor *Battonya* és *Pécska* között elütött a tehervonat mozdonya egy embert. Ugy látszik elaludt a sinek mentén, s a mozdonyvezető a sötétben nem vette észre.

Mikor a pécskai főszolgabíróság kiküldöttel a helyszínére mentek, még élt, de látnivaló volt, hogy nem sokáig bírja: combtörést, sinkcsont törést és koponyarepedést szenvedett, a mely agyrázkódással járt.

Az orvos kérdésére annyit tudott csak mondani, hogy *Löwy* Dávidnak hívják s *Budapest*en a *dob-utca* 71. sz. alatt lakik. Azután elvesztette az eszméletét. Igazolól írást, vagy egyebet, amely a kilétéről fölvilágosítást adott volna, nem találtak nála. A külseje után itélve *házas* lehetett, s hatvan éven felüli ember.

A pécskai főszolgabíróság a szerencsétlenül járt embert beszállította a *megyei közkórházba*, ahol tegnap *meghalt*. Miután megállapították, hogy zsidó vallású, a közkórház az aradi zsidó hitközséget kereste meg az eltemettetése felől. A hitközség tudakozódott a budapesti zsidó hitközség elöljáróságánál a hozzátartozói felől, de ott nem tudtak felvilágosítást adni.

Ennél fogva nem volt más hátra, minthogy a szerencsétlen embert a hozzátartozók nélkül temessék el. Ma délelőtt tizenegy órákor, a zsidó temető halottas házából történt a szomorú kíséret nélkül való temetés.

Néhányan véletlenül a temetőben voltak, sirokat látogatni. A mint a szomorú temetést látták, az egyikük azt mondta:

— Menjünk legalább mi a koporsó után: ne temessék el a szegényt ilyen árva módra . . .

Azután néhány göröngyöt dobtak az ismeretlen halott koporsójára, aki aligha sejtette, hogy hol fogják eltemetni, s kik mennek a koporsója után . . .

Az új évnegyed küszöbén előfizetőinket tisztelettel kérjük az előfizetés mielőbb való megújítására, hogy a lap megszakitás nélkül küldhető legyen.

— *Desseffy* püspök Abbáziában. Jelentettük már, hogy a megyés püspök Abbáziába megy, a hol a számára kibérelt villában a telet tölti. *Desseffy* Sándor püspök ma titkára, *Pacha* István kíséretében Budapestre utazott, a hol néhány napi tartózkodás után megkezdte üdülő kúráját Abbáziában.

— *Lónyay* grófné. Antwerpenből jelentik, hogy ott vasárnap népes meeting volt, melyen 17.000 ember vett részt. A jelen voltak egyhangulag elhatározták, hogy *Lónyay* grófnénak rokonszenvéket fejezik ki. A gyűlés elnöke a grófnénak *üdvözlő táviratot* küldött, melyben a tizenhétezer antwerpeni polgár nevében *megbotránkozá-*

sát fejezte ki Lipót királynak a leánya iránt tanusított eljárása fölött. A brüsszeli nők körében szintén mozgalom indult meg az iránt, hogy *Stefánia* hercegnő iránt érzett rokonszenvének és a király eljárása fölötti megbotránkozásuknak nyilvánosan is kifejezést adjanak. Mit szól mind ehez Leopold király, a ki most Luchonban időzik a félvilági hölgyek körében?

— **Áthelyezett százados.** A honvédelmi miniszter *Reschhoffsky* Béla a lugosi 8. honvédegyalozred aradi százlóaljának századosát a szabadkai 6. honvédegyalozredhez helyezte át.

— **Uj anyaköngvezető-helyettes.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök *Arad városban* az első anyakönyvi kerülethe anyakönyvvezető-helyettesé Aradváros közigazgatási-bizottságának előterjesztésére *Berta Kálmán* aradi lakost nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

— **Tisztelgés a polgármesternél.** Az aradi *Kossuth Lajos betegsegélyző és temetkezési egyesület* *Institúris Kálmán* polgármestert örökös tiszteletbeli tagjává választotta, s az erről szóló diszokmányt ma nyújtotta át az egyesület küldöttsége, amelynek vezetője *Klein Ignác* elnök, tagjai *Keppich Zsigmond* és *Fekete Jakab* voltak. *Klein Ignác* szép szavak kíséretében nyújtotta át a diszokmányt, amire *Institúris* polgármester válaszában hangsúlyozta, hogy mint a polgárság érdekeinek őre, mindig szíven viseli azon egyesületek sorsát, amelyek a közjótékonytságot istápolják.

— **A kik nem gratulálnak.** A német császárné egyszer egy levélben nem a leghizelgőbben nyilatkozott a berlini városi tanácsról. Azóta a tanács a császárnét nem üdvözlő születésnapja alkalmából. Most is elhatározta, hogy nem gratulál a császárné születésnapjára, miért is Berlinben magánosok egyes helyeken ivékötettek ki, a melyekre azok a polgárok írják oda neveiket, a kik nem helyeslik a városi tanács határozatát és gratulálni akarnak a császárnénak.

— **Uj főrendiházi tag.** Mint politikai körökben beszéltek, az egyik budapesti napilap főszerkesztőjét aki tagja a Tudományos Akadémiának s a Kisfaludy-Társaságnak, *Szell Kálmán* miniszterelnök előterjesztésére, legközelebb főrendiházi taggá nevezik ki. Kétségtelen, hogy *Rákosi Jenő*ről, a Budapesti Hírlap főszerkesztőjéről szól ez a hír.

— **A kiegyezés nehézségei.** A *Magyar Távirati Iroda* jelenti Bécsből: A két miniszterelnök ma délelőtt 10 órakor közös kihallgatáson volt a királynál. A kihallgatásba belevonták *Lukács László* és *Böhm-Ba-verk* pénzügyminisztereket is, mert a tanácskozás folyamán a két pénzügyminiszter tárcáját érintő adókérdésekről volt szó. Hír szerint a király holnap ismét közös kihallgatáson fogja fogadni a két miniszterelnököt a kereskedelmi miniszterek bevonásával. A mai tanácskozás délután két óráig tartott. A magyar miniszterek elutazásának ideje még bizonytalan.

— **A zsidó ünnepek.** A zsinagóga előjárósága közhírré teszi, hogy a szerda és csütörtök esti istentisztelet d. u. fél 6 órakor, a csütörtöki és pénteki reggeli istentisztelet 7 órakor veszi kezdetét úgy a zsinagógában, mint a fiókinaházakban. Tíz éven aluli gyermekek a főünnepek alatt bebocsáttatást a zsinagógába nem nyernek.

— **Koburg Lujza.** Egyik-másik német lap hírt ad az elmebeteg kórházába internált *Koburg Lujza* hercegasszonyról, akit olyba akarnak fejtünetni, mintha csakugyan súlyosan elmebajos volna. Regisztráljuk ezt a híradást, de nem vesszük túlságos komolyan. A német

lapok ezt írják: Mikor a Drezda mellett lévő koswigi *Pierson* féle gyógyító intézet igazgatója közölte a hercegnével, aki másfél év óta van abban az intézetben, hogy anyja meghalt, a hercegasszony csak fejével bólintott néhányszor, de egyébként a gyászos hír nem tett rája nagyobb hatást. A beteg, aki az orvosok véleménye szerint gyógyíthatatlan, nem tud visszaemlékezni élete eddigi eseményeire és teljesen apathikus mindazzal szemben, ami körülötte történik. Azt hiszik, hogy nővérének, gróf *Lónyaynének* legközelebbre várható látogatása se fog rá hatást tenni. Egyedüli érdeklődése tárgyát képezik a virágok, melyek nagy tömegben vannak a szobáiban. A *Pierson* féle intézetben való tartózkodásának első idejében mesés összegeket adott ki luxuriózus toillettekért és egyre rendelt drága ruhákat. Most már a toillettek iránt sem érdeklődik. Valamennyi német lap, amely ezt a dolgot közli, szószerint ugyanugy közli a hírt, jelölül annak, hogy *egy forrásból* merítette azt. Azt is írják, hogy a hercegné drága toilletteket rendelt. Ez egyszerűen lehetetlen. Lehetetlen pedig azért, mert a hercegasszony csak igen szűken kap pénzt.

— **Nagy sztrájk a győri waggongyárban.** Mint tudósítók lapzártakor telefonon jelenti, a győri waggongyár munkásai ma kimondták a sztrájkot, beszüntették a munkát. A mai napon már tárgyalások folytak a gyár igazgatósága és a munkások vezetői között, s mikor az igazgatóság megígérte a követelések teljesítését, a munkások ujjabakkal léptek fel, melyek teljesítését aztán az igazgatóság megtagadta. Erre a munkások egyértelműleg kimondták a sztrájkot, nyomban félbehagyták a munkát s ezerhétszázán elhagyták a gyár helyiségeit. A hatóság ezek után megalakította a békéltető bizottságot, mely azonnal megkezdte működését. A munkások csöndesen viselik magukat s eddig rendzavarások nem történtek.

— **Jegyzőválasztás.** *Petrisen*, a mint levelezőnk írja, ma délelőtt tartották meg, *Pécely Elek* radnai főszolgabíró elnöklésével, a lemondás folytán megüresedett jegyzői állásra a választást. Három jelölt pályázott: *Kiszner Béla*, *Fóthy Zoltán* és *Tóth Pál* jegyzősegédek, a kik közül egyhangulag *Kiszner Béla* soborsini segédjegyzőt választották meg.

— **Áthelyezett önkéntesek.** A katonai parancsnokság *Münz József*, *Bloch Károly* és *Pásztor Sándor* aradi illetőségű egyéves önkénteseket a honvédség kötelékéből saját kérelmükre a közös hadsereghez, és pedig az utolsó kettőt a 33-ik gyalozredhez helyezte át szolgálatételeire.

— **Csipős anizksz-kártya.** *Brüsszelben* a belga király emlékezetes botránya óta, melyet *Lónyay* grófnéval szemben elkövetett, képes levelezőlapok forognak közkezen. Ezek az egész belga királyi család van levéve, a kép alatt a következő csipős, de szellemes felirattal: *Achetez, ce qui n'est jamais vu: la famille royale réunie.* (Vegyétek; a mi eddig soha nem volt látható: *ime, a királyi család egyesült.*)

— **A nemzetiségi törvény módosítása.** Temesvárott a városi közgyűlés hétfőn foglalkozott Pozsonymegye átiratával a nemzetiségi törvény módosítása tárgyában. A közgyűlés kimondta, hogy a délvidéken a soknyelvű nemzetiségek békés együttéléséről szerzett tapasztalatai alapján feleslegesnek tartja a nemzetiségi törvény módosítását és ha a nemzetiségekben megvan a testvéries érzés, akkor felesleges a nemzetiségi törvény módosítása. (Természetesen Temesvárott a *Kriesch* és *Korn* működését nem vették figyelembe.)

— **Ellenőrzési szemlék Aradon.** Az aradi 33-ik gyalozred tartalékosai és póttartalékosai részére az aradi várban október hó 20-tól kezdve, bezárólag október 25-ig lesznek a szemlék, az utószemle pedig november 13. és 14-én. A honvéd-szemlék Aradon október 7-től 10-ig, az utószemle pedig Lugoson november 20. és 24-én lesznek. Az összes aradi népfölkelők október

9-től 12-ike kivételével 16-ig jelentkezhettek szemlére a Kossuth utcai laktanyában.

— **Felszabadult tanoncok.** Az aradi rendőrkapitányi hivatal, mint elsőfoku iparhatóság a következő tanoncokat szabadította fel: *Sinkmann Dezső* — *Kuttu Gyulánál*, *Suciu Péter* — *Deutsch testvéreknél*, *Gál-Szabó Sándorné* — *Herceg Gabornál*, *Illin Izidor* — *Gyulai nyomda*, *Mucsi István* — *Riesz Mátyásnál*, *Freiberg Márton* — *Münz F.-nél*.

— **Csőd a megyében.** *Ambrózi Franciska* és fia erdőhegyi vegyeskereskedő önmaga ellen csődöt kért. A kereskedő aktívái 21,000 koronát, passzívái 33,000 koronát tesznek ki. A csődtárgyalást e héten tartják meg.

— **Szolgabíróból — cimbalmos.** A „Bereg“ híradása szerint a szolgabíró, akiről szó van, *Szaplonczay János*. Régi, nemesi család sarja. Szülei s rokonsága Maramaros vármegyében élnek és a családnak több tagja igen előkelő szerepet vitt úgy a vármegyei közéletben, mint a társadalomban. Ő maga a jogi tanulmányok végeztével a közigazgatási pályára lépett s rövid gyakornokoskodás után Beregvármegyében szolgabírónak választották meg. A szolgabíróvá városszerte mint kitűnő cimbalomjátékost ismerték. A napokban *Szaplonczay* lemondott hivataláról és elutazott Amerikába, hogy ott mint cimbalom-művész szerezzon hírt, dicsőséget és — pénzt.

— **Elhunyt miniszter.** *Danzig*-ből táviratoznak: *Gosler* porosz államminiszter, Nyugat-Poroszország tartományi főelnöke az éjjel meghalt.

— **Gyilkos munkások.** Véres harcot vívtak szombaton éjjel a Beocsin közelében lévő bányatelepen dolgozó olasz és horvát munkások. — Az említett bányatelepen dolgozó sok olasz munkás dolgozik, azonban a munkások nagyobb része horvát nemzetiségű s a bányatelep körül barakkokban laknak. — A zágrábi események óta állandóan feszültség volt a két nemzetiségbeli munkások között s több alkalommal apróbb csete-paté színhelye volt a telep. Péntek éjjel a telepen lévő kintinban néhány olasz és horvát munkás összeverekedett, miközben az olaszok elverték néhány munkást. Szombaton este kilenc óra tájban tűz ütött ki a telepen. Az egyik barakk, a melyben olasz munkások laktak, meggyulladt. A barakkot a horvát munkások gyújtották fel bosszúból, de a tüzet hamar észrevették és eloltották. Ebből támadt azután a véres verekedés, amely a barakkok között lévő térségen az éj sötétjében folyt le. Az olaszok a tűz eloltása után megtámadták a horvátokat, akik gunyos nevetéssel nézték, hogy az olaszok miként dolgoznak a tűz eloltásán. A barakkok lakói csakhamar az utcákon termettek s a legnagyobb kegyetlenséggel rontottak egymásra. Mind a két részről a tör és a bicska vitte a főszerepet és egy félórás harc után öt halott és tizenkét súlyos sebesült maradt a harctéren. Az olaszok közül halva maradt *Saglinó Tamás*, *Prinetta Antonio*, a horvátok közül pedig *Zdenárov György*, *Piricsics Jován* és *Kurmanics István*. A verekedés hírére kivonult a beocsini csendőrség s csak ennek sikerült nagynehezen szétoszlattania a felbőszült tömeget. A csendőrség azóta állandóan ott tartózkodik.

— **A mostoha büne.** Csécse községben egy elvetemedett asszony borzalmas cselekedete tartja izgalomba a lakosságot. *Turbán Antal* odaváló lakos, mint özvegy ember és két apró gyermek atyja feleségül vette *Hucskó Katalint*. Házasságuk nem volt boldog, mert a fiatal asszony nem tudott megbarátkozni a két gyermekkel s ha az apjuk távol volt a háztól, koplaltatta és ütötte-verte őket. A két kis gyermek, kik közül az egyik három éves, a másik 4 éves volt, nem mertek panaszkodni az apjuknak, de a szomszédok, a kik szemtanúi voltak a mostoha kegyetlenkedéseinek, rendszeresen besúgták a férjnek, a mi miatt azután állandó

volt a verekedés a házaspár között. Pénteken este Turbán éppn akkor ért haza, a mikor a felesége a kis 4 éves leányt a hajánál fogva vonszolta és ütlegelte. Az apát elfutotta a mérreg és egy dorongot kapva, alaposan helybenhagyta a kegyetlen asszonyt. A verekedés után Turbán átment a korcsmába. Ezt az alkalmat az asszony arra használta fel, hogy a két gyermek száját előbb bekötözve, bedobta a kutba. A gyilkosság elkövetése után az asszony megszökött hazulról s csak másnap reggel találták meg a szőlőben, a hol egy fára felakasztotta magát. A két gyermek holttestét még azon éjjel megtalálták a kutban.

— **Elhunyt minorita lelkész.** Dománfalván, (románul Dormanesci) e romániai csángó községben meghalt Balla Gyula Lajos magyar minorita pap, aki hosszú időn keresztül az aradi rendház tagja volt. A moldvai csángó községekben, hol mintegy harmincezer csángó lakik, a román kormány lassankint eltörli a magyar parókiákat. A papok száma itt évről-évre fogy s az év elején már csak ketten voltak: az Aradon szintén jól ismert *Kárpáti* Gracián klézsei lelkész és Balla Gyula, ki Dománfalvának s a körülötte lévő tizenhárom magyar leányegyháznak hivatelt gondozta. Balla a legderekabb magyar papok közé tartozott, fáradságot nem ismerve buzgólkodott egyháza ügyeiben csekélyke fizetésért. A millénium alkalmából Budapesten is járt; legutóbb magyar katolikus templomot akart alapítani, melyre magyarországi adózók is kezdtek jelentkezni. Halála nagy veszteség az ottani csángóságnak, amely aggódva várja, hogy ki lesz Balla utóda.

— **Uj távbeszélők.** A kereskedelemügyi miniszter a lugosi, óbecsei, és zentai városi távbeszélő hálózatokat a megállapított feltételek mellett és díjszabás mellett a belföldi helyközi távbeszélő forgalomba bevonatta. A lugosi hálózat október 4-től, a becsei és zentai hálózatok október 5-étől a közönség számára nyitva állanak.

— **Uj női foglalkozás.** Az ügyes amerikaiak mindenből pénzt, üzletet csinálnak. A multkorában megirtuk, hogy egy élelmes boltos a kirakatában esküvői szertartást rendezett; így csinált árúinak reklámot. A dolgos, pénzsovár yanke tekintet holmi szent érzelmektől, az a fő: mit nyer ezen, vagy azon. Az amerikai nők — de csak a szépek — uj foglalkozási ágat fedeztek fel, ami jövedelmező is. Az előkelők házasságánál szokásban van gyönyörűkoszorusleányok alkalmazása. Egy ötletes amerikai irodát rendezett be, ahol szép koszorusleányokat lehetett megrendelni. A leányok minden egyes esküvőn fehér selyem ruhát és husz dollárt kapnak. Egy szép leány például olyan kapós, hogy eddig már több, mint kétszáz esküvőn vett részt. Ilyen módon a koszorusleányok tisztos összegű hozományra tehetnek szert — aztán, ha akarnak, maguk is férjhez mehetnek.

— **Emberélet árán megmentett gyermek.** *Vingáról* írják, hogy az ottani állomás közelében vérfagyasztó jelenet játszódott le. *Purczel* Perszida munkásnő észrevette, hogy a robogó tehervonat előtt a sínparon egy gyermek játszik. Alig volt ideje, hogy mentő szándékát végrehajtsa. A vonat mozdonya már annyira közel volt a gyermekhez, hogy a gyermeket csak elránthatta a vágányok közül, eközben az asszony elcsuszott s a második pillanatban már csak rémes sikoly hallatszott. A derék munkásasszony megmentette a gyermek életét, de ő maga meghalt.

— **Elcsipett csizmatolvaj.** Ma reggel 9 órakor jelentette a rendőrségnek *Szűcs* Lajos aradi lakos, hogy egy pár csizmat loptak el tőle. A rendőrség már tizenegy órakor kinyomozta és kézrekerítette a tettest *Gergely* Mihály pécskai illetégszerű foglalkozás nélküli szolga semélyében.

— **Életunt nevelőnő.** A mult héten *Kreszmer* Katalin 29 éves budapesti nevelőnő Eötvös-utca 8. számú lakásán sósavat ivott. A mentők a Rókus-kórházba vitték, ahol ma meghalt. Holttestét kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **Kalap, cipő, nyakkendő:** elegáns, finom és síkkes dolgok legnagyobb választékban Porter

ter Vilmos Nagy Áruházában, a Szabadságtéren található. Rendkívüli olcsó árak. Mindenki érdekében áll, hogy megtekintse ezen ujdonságokat, melyekhez csaknem gyári árakon juthat. Tíz korona bevásárlásnál minden vevő egy életnagyságu ingyenyfényképet is kap, ami a bevásárlást még előnyösebbé teszi! A legkeresettebb és legjobb bevásárlási forrás Porter Vilmos Nagy-Aruháza, a Szabadságtéren.

Petró nem válik.

(A visszavont válókereset.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 30.

A budapesti polgári törvényszék előtt ma volt a békéltetési tárgyalás azon válópörben, a melyet *Petró* Gyula asztalossegéd indított a felesége ellen, aki pár hónappal ezelőtt oly rémes kegyetlenséggel gyilkolta meg s vagdalta darabokra *Erdei* nevű házaló ékszereszt. A gyilkos asszony büne csakhamar kitudódott, mire *Petróné* a börtönbe került.

Az asszony letartóztatása után *Petró* Gyula ügyvédje utján beadta a válókeresetet felesége ellen s kérte a házassági köteléknek a feleség hibájából való felbontását. Mára volt kitűzve a békéltetési tárgyalás *Goczigh* bíró előtt. A tárgyalásra a bűnös asszonyt két fogházör vezette fel a tárgyaló terembe, melynek bejárata előtt a válófelek, ügyvédek, bírák kíváncsian nézték a kék ruhás asszonyt. Férje, *Petró* Gyula csak 11 óra tájban jelent meg ügyvédjével, dr. *Kérészy* Sándorral. *Petrónét*, miután egy-két szót váltott ügyvédjével, dr. *Nessi* Pállal, a börtönőrök a kíváncsi tekintetek elől bevezették a tárgyalóterem előszobája melletti szobába.

Közvetlen a tárgyalás előtt *Petró*, dr. *Nessi* ügyvédnek azon felszólítására, hogy ne görditsen akadályt a válópör gyors lebonyolítására, ott kinn az előszobában megjegyezte:

— Korai még a dolog, doktor ur! Minek váljunk el, ugyis megtudják a gyermekeim, hogy ki volt az anyjuk!

Ezután bementek a tárgyalóterembe.

A tárgyaláson *Petróné* s feleségén kívül még jelen voltak *Nessi* Pál dr. az asszony, *Kérészy* Sándor a férj képviselőjében s *Wolf* Vilmos dr. ügyvéd, mint kirendelt házasságvédő.

Goczigh előadó bíró ismertette a tanács tagjaival a válókeresetet, melyet a férj adott be. Ezután pedig a férjhez fordulva megkérdezte:

— Fenntartja-e *Petró* beadott válókeresetét?

Petró erre így szólt:

— Nagyságos bíró ur, miután korainak tartom most még a választ, ezért visszavonom a keresetemet.

Goczigh bíró ezután *Petrónéhoz* fordult:

— Van valami megjegyzése a válókeresetre?

— Nincsen! — szólt hangosan *Petróné*.

A törvényszék erre visszavonás következtében megszüntette a válópört. A tárgyalás után *Petrónét* a börtönőrök visszavezették a cellájába.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **Uj táblai bírák.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. *Görgey* Sándor miskolci törvényszéki bírót a kassai, dr. *Jurka* János karánsebesi és *Havas* Antal lugosi törvényszéki bírákat pedig a temesvári ítélőtáblához bírákká nevezte ki.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. Gy. Borosjenő. Fejezzék ki az urak más módon hálájukat az illető tanár iránt. Az már különben idejét multá, hogy a beszédet leközzöljük.

W. I. Alcsill. Miután nem kaphatjuk meg a hivatalos jegyzéket, sziveskedjék egy levelezőlapon a szatmári görög kath. egyházhoz fordulni, ahonnan bizonyosan kellő tájékozást kap.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A borpincék ellenőrzése.

Arad, szeptember 30.

Sok szó esik most a magyar borok jó hírnevének, és a bortermelők jogos érdekeinek megvédéséről. Országszerte összeállanak a szőlőtulajdonosok, hogy közös bajaikra az orvosszert megtalálják.

A keserű tapasztalatok megjelölték az utakat és módokat, melyeken haladva és melyeknek segítségével a már valóban veszedelmes bajt orvosolni nemcsak lehetne, de már kellene is. A módok és eszközök annak rendje módja szerint fel lesznek sorolva a kormányhoz benyújtandó memorandumokban, csak nem tudjuk mikor válik az íge testté?

Ugy véljük, nem teljesítünk hiábavalóságot, ha megismertetjük azon új bortörvényt, melyet Németországban a német birodalmi ülés határozata alapján tavaly október 1-én léptettek életbe.

Az új bortörvénynek legnevezetesebb részét azon intézkedések képezik, melyek a borpincék ellenőrzésére vonatkoznak. A régi bortörvényben nem voltak ellenőrzési határozatok; a bor és annak kezelésére nézve az 1879-ik évben megalkotott — élelmiszerek ellenőrzése — törvénynek pontjai voltak az irányadók. Hogy mily intézkedések foglaltaknak az említett törvényben, az bennünket nem érdekel; de jó tudnunk, melyek az új törvénynek a borpincék ellenőrzésére vonatkozó pontjai.

Az új bortörvény, ellentétben az élelmiszerek ellenőrzésével, kivételes törvény jellegével bír. E szerint az ezen részre tartozó hivatalos közegeknek, valamint a megbízott, kinevezett szakértőknek — eltekintve az üzlet-helyiségekben való próba-vételre vonatkozó határozatoktól — fel vannak jogosítva éj idején kívül de ha tények merülnek fel, melyekből feltehető, hogy éj idején dolgoznak, ugy még ezen időben is, oly helyiségekbe belépni, melyekben bor, bort tartalmazó, vagy borhoz hasonló italok üzleti célokra készítettnek, megőriztetnek, kínáltatnak vagy csomagoltatnak. Az említett közegeknek jogukban van mindent megvizsgálni, az üzleti feljegyzéseket, szállítóleveleket és könyveket megszemlélni.

A mint látjuk, a szóban forgó törvény kiemeltetés volt abban van, hogy az ellenőrző tisztviselőknek joguk van az üzlet összes forgalmát megismerhetni, még inkább azon határozatok által, hogy — *elfogadható okok esetén* — az ellenőrzés, illetőleg vizsgálat éjnek idején is megejthető. Az ellenőrzés vonatkozik: a bortermelőkre, borkereskedőkre és vincellérekre.

Ezen új bortörvényt a német birodalmi gyűlés tette ily szigorúvá, mert a kormány eredeti javaslatában az éjjeli ellenőrzés kénytelenítése nem volt benne. És azt olvassuk, hogy a szőlőtermelők és a borkereskedők egyaránt jónak mondják az új, nagy port felvert bortörvényt.

Bennünket, aradiakat ezen új törvény és annak gyakorlati életben való mikénti beváltása már csak azért is érdekel, mert az említett törvényben realizált eszmét *Domány* József aradi born gykereskedő már 1891-ben közölte megboldogult *Baross* Gáborral, felhívta figyelmét oly törvényjavaslat elkészítésére, melyben a borpincék szigorú, ha kell éjjeli ellenőrzéséről legyen gondoskodva.

Ezen eszme, bár nem hivatalosan, az 1891-ben megtartott bortermelők és borkereskedők anketje alkalmával beszéd tárgyát képezte, de azóta nálunk az idea alszik. Nem ugy Németországban, ott az eszmét megtestesítették.

Nem-e volna jó, ha ismét életre keltenék az eszmét? Miután a németek már életbeléptették, hátha a mi intéző köreink is tesznek ebben a nagyfontosságú közgazdasági kérdésben valamelyes jót. Az eszmék megvalósítása bizonyára hasznára, javára volna boraink jóhírnevének és bortermelőinknek. (K.)

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, szeptember 30.

Hüvös időre kaptuk a meleg esőt, mely áldásosan nedvesíti a földet a szántásra, mely munkálatok már nagyban folynak.

A tengerit török és ma már szép behozatal is volt, jó minőségben.

A buza-üzlet változatlanul tartja jó árait. Kereset jó. Mintegy 8000 métermázsza buza és 8—900 egyéb gabnanem jól tartott napi áron kelt el.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Uj-buza I-ső minőségű 6.50—6.60.

Uj-buza közép 6.20—6.30.

O tengeri 5.30—5.40.

Uj csöves tengeri 2.50—2.70.

Uj-rozs 5.20—5.30.

Uj-árpa 4.60—4.80.

Uj-zab 5.20—5.30.

Az irányzat változatlan.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 30.

Déli-tőzsde. Buzakinlát mérsékelt, a vételkedv korlátozott. Nyugodt irányzat mellett 22,000 métermázsza került forgalomba, változatlan árakon. Egyéb gabonanevek változatlanok. Időjárás boros.

Zárhat 12 órákor:

Buza októberre	6.89—6.90
Buza 1903. áprilisa	7.12—7.13
Rozs októberre	6.15—6.16
Rozs 1903. áprilisa	6.29—6.31
Zab októberre	5.61—5.62
Zab 1903. áprilisa	5.90—5.91
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1903. májusra	5.48—5.49
Káposzta-repce októberre	11.95—12.05

Zárhat 5 órákor:

Buza októberre	6.92—6.93
Buza 1903. áprilisa	7.14—7.15
Rozs októberre	6.16—6.17
Rozs 1903. áprilisa	6.28—6.29
Zab októberre	5.61—5.62
Zab 1903. áprilisa	5.91—5.92
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1903. májusra	5.51—5.52
Káposzta-repce októberre	—

Zárhat 5 órákor:

korona

Osztrák hitelrészvény	681.75
Magyar hitelrészvény	723.—
Leszámítolóbank részvény	457.—
Rima-Murányi vasmű részvény	492.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	713.75
Közuti vasut	623.—
Városi villamos vasut részvény	327.—

NAPIREND.

Oktober 1. Szerda. Róm. kath. naptár: Remig püspök. — Protestáns naptár: Remig püspök. — Görög-keleti naptár (szeptember 18.): Eumén. — A nap két 5 óra 44 perckor, nyugszik 5 óra 22 perckor. — A hold két 5 óra 19 perckor, nyugszik 5 óra 7 perckor.

Könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11½—12½ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1½—2½ óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett élésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, enyhébb, elvélve csapadék.

CSARNOK.

Jegyzetek

az aradi vár ostromáról.

Irta: Galsai Kovács Ernő, [15]

1848—49. honvédőrnagy.

(Folytatás.)

Az ellenségnek volt is respektusa a nagykalaposok előtt, amint az ellenség őket, nevezte úgy a piros pántlikások — a debreceni önkéntesek — előtt, a minnek sokszor kifejezést adtak. Öltözetük volt: világoskék posztó nemzetőri atilla a felett szürke szűrposztó csuklyás köpeny, a szuronytartó és a tölténytáska, nem a nyakba, vagy vállról lógó, hanem a derékra kötött szíjjuk volt; a fejükön jól felhajtott karimájú kalap. Puskáik a közönséges gyalogsági gyutacsos; bonyu táskájuk nem volt, hanem csak mint a mieinknek, tarisznya az oldalukon.

A debreceni önkénteseknek a ruhájuk volt karimás kalap, rajta széles vörös pántlika, azután hátukon rövid fekete hosszú szőrű guba, sötét kék posztó magyar polgári öltözet, az előbbi fegyverzettel és felszereléssel.

Ugy néztek ki, mint a Mátyás király fekete serege. Később ott volt még a Békés vármegyei szabad csapat zászlóalj, de ezek már nem voltak olyan egyformán öltözve és fegyverkezve, hanem mindenféle polgári és parasztruhákban, puskával, és kaszákkal felfegyverezve a kikre az ellenség előtt számítani nem lehetett, csak őrségi szolgálatot teljesítettek.

Pedig ezek sem voltak hitványabb emberek, mert az ember anyag a magyaroknál mind jó volt, de mit tehettek a kellő fegyver, ruha és felszerelés nélkül. Hiszen ha ez lett volna elegendő országunkban, úgy azután, csakugyan, senki sem bírt volna a magyar nemzettel!

Igy is a csudával volt határos, hogy olyan nyomoruságos állapotban, mit-mindent véghez vittek a honvédeink.

Ezen időközben Gaál Miklós ezredes nagyban állította fel a vár ellen minden oldalról az agyutelepeket, és elhatározta a várat bombáztatni, részint pedig a viszonygyűzással megakadályozni a városnak a bombázását. A bombázással meg akarta kísértetni a várnak feladását; noha ezt remélni nem lehetett, mert a várnak olyan bombamentes kazamatái voltak, hogy azokban az összes várőrséget, állatokat és élelmiszereket elhelyezni lehetett; és kárt nem igen szenvedhettek.

Ennélfogva ezen agyutelepek inkább csak a város mentésére szolgálhattak.

Mikalakától a Marosparton Arad felé, egész Uj-Aradig 15 agyutelep állítottak fel, a melyekben 60 ostrom és utcaágyú és 4 drb. 60 és 80 fontos bomba-mozsarak lettek felállítva.

Ezen munka a kemény téiben, nagy hidegben, csupán éjnek idején dolgozva, óriási fáradtságba került. Azért is teljes elismerést érdemeltek Margittai és Herr mérnökök, kik már mérnök-kari tisztis rangot nyertek, és a mármárosi bányászok, a kik a két mérnök vezetésével ezen munkákat végrehajtották.

Ezen munkáknál felemlítem, hogy a város alatt a legegység hid 6. lovassági kaszárnya falai mellett volt egy agyutelep, a melyben két darab 24 fontos, ostrom ágyú volt elhelyezendő.

Február 20-án éjjel kellett ezen agyukat a telepbe beállítani. Az egyiket embereim nagy erővel oda be is vonszolták, de a másik utcaközeben a várostól a telepig egy befagyott kis pocsolyába mélyedt s azt a legnagyobb erővel sem tudtuk onnan bevonszolni.

Hiába erőlködöttünk, míg végre a reggel reánk világosodott. Miután az ágyú a vár előtt egészen szabad téren állott mellette nem maradtunk. Mi eimentünk, de mit csináljunk az ágyúval, a melyet megmozdítani nem tudtunk. Ha az ellenség észreveszi, ágyúival összelövöldözti, tehát ezt el kell rejteni az ellenség látása előtt. Végre nekem eszembe jutott egy mód, a melylyel az agyút megmenteni gondoltam. Sikerült a városból egy szekér szalmát előteremteni, az agyút aztán azzal befedtük és ott hagytuk.

A várbeliek, szerencsénk, figyelmet nem fordítottak ezen kis rakás szalmára.

Bántatlanul maradt ott a vár ágyui torkában az elfedett nagy ágyú, a melyet azután a következő éjjel nagyobb erővel még is sikerült beállítanunk az agyutelepbe.

Január 21. Ezen a napon Uj-Aradon volt az aradi 29 ik sz. honvéd zászlóaljnak a szentelése. Még az ünnepély tartott, Gaál ezredes engem magához hivatott, és megbízott, hogy mint parlamentér menjek be a várba egy levéllel Berger várparancsnokhoz, a hadi foglyoknak kicserélése végett.

Ezután én egy dobost kaptam a 59-ik zászlóaljtól és megindultam a vár felé.

Zsigmondháza után azután megvertem a dobost és neki indultam a magas országot szél felé, tekintetemet mindig a vár felé fordítva, hogyha netalán felém lőnének, a töltés mellé lebhussak.

Azután bántatlanul eljutottam a várkapuhoz, melyet előttem kinyitottak és beeresztettek, de tovább nem. A levelet elkértek tőlem, hogy azt a várparancsnokhoz viszik, én pedig várakozok a válasza.

(Folytatása következik.)

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 106—8 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 113—5 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 113—4 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 112—3 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban 113—5 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 111—3 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 108—9 fillérig.

Sertéslétszám. Szeptember hó 27. napján volt készlet 47,936 darab, szeptember hó 28. napján felhajtott 1361 darab, szeptember hó 28. napján elszállított 578 darab, szeptember hó 29. napján maradt készlet 48,719 darab. — Üzlet: Szilárd.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felé érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm.v. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felé:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 7.23	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felé:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felé:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brás felé:	Brás felé:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Nemzeti színház.

Bérlet 1. sz.

Páratlan.

Szerdán, 1902. évi október hó 1-én.

Kendi Margit.

Történelmi dráma 5 felvonásban. Irta: Bartók Lajos.

SZEMÉLYLEK:

Báthori Zs.	Csiky László.	Forró János	Gózon Béla.
Báthori B.	Ternyei L.	Kendi Ferenc	Bokor Imre.
Kendi Sándor	Németh J.	Sicília, bohóc	Zilahy Gyula.
Margit, leánya	Gazdi A.	Monio	Polgár S.
Carilli Alfonz	Győre Alajos.	Zephyra	Garai Ilonka.
Estella, húga	Szabó Irma.	1. polgár	Takorai L.
Kovácsóczi	Szabó József.	2. polgár	Füredi J.
Ifju János	Kiss József.	Szekely	Juhász S.
Bornemissza	Mariházi M.	Szász polgár	Sarkadi A.

Kézdetek este 7 órákor.

NYILTTÉR.*

T. cz.

Tisztelettel van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség becses tudomására hozni, hogy

Aradon, Szabadságtér 3. sz. a.

lévő angol és francia

női divat-termemben

készülnek a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **őszi, tavaszi kabátok, kosztümök, és estéli ruhák, lo-vagló** és más **sport kosztümök.**

Vidéki megrendelések próba derék után pontosan eszközöltetnek.

Gyászruhák 12 óra alatt készítetnek.

Kiváló tisztelettel:

Varga Kálmán,

angol és francia női szabó.

1705

Globus-tisztító kivonat

1905

jobban tisztít, mint bármely tisztítószer.

MUNK II. ÉS FIAI
gőzfűrés-, parket-, hordó-, láda-, bot- és faáru gyár
Maros-Szlatina, Aradmegye.

Ajánlják **szőlőszállításra** legalkalmasabbnak elismert

szabadalmazott farekeszeiket,
legújabb
szőlő-állványaikat
és a csomagoláshoz szükséges
fagyapotot.

Kedvezményes szállítási díjak.
Fagyapot minden rekeszhez ingyen.

Képviselő: **SCHÄFFER HENRIK, Arad,**
Andrássy-tér, Bing-ház. — Telefon 208. sz. 1974

Rozsnyay-féle
chinin czukorka, chinin csokoládé
pályakoszoruzott készítmény.

gyermekeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő sikerrel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi, ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása olvasható.

Fenyő illat. Különösen alkalmas a szoba levegőjének felfrísztésére és tisztítására. Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Hasis-Collodium. Kitűnő, minden más szert felülmúló hatású tyukszem és bőrkeményedés ellen. Egy üveg ára 70 fillér.

Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek segítségével pár perc alatt zamatos, finom likőrt készíthetünk.

Barack	Cacao blanc	Cseresznye	Császárkörte
Anizette	Chartreuse	Marasquino	Vanillia
Benedictine	Curacao	Kávé	Zeller

Egy üveg ára 1 korona.
Kapható:
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszer-tárában
Aradon, Szabadság-tér.

5617—1902. tkvi sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Viktória takaré- és hitelintézet végrehajthatónak, Jozsity György végrehajtást szenvedő elleni 800 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében, az aradi kir. törvényszék területén lévő, Arad városban fekvő, az aradi 1543. számú tjkvben A. + 1. sorsz. 2003. hrsz. a. felvett ingatlanra az árverést 2843 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi október hó 20 ik napján délután 3 órakor a kir. törvényszék 88. sz. szobában megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 284 kor. 30 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX-ik t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon. 1902. évi július hó 30-ik napján.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Zubor,
kir. tszéki bíró.

1695

127716—902. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a m. kir. államvasutak részére 1903. évi január hó 1 től 1903. évi december hó végéig lenolaj kenczéből felmerülő szükségletének szállítását, mely egy évre mintegy 3000 métermázsával van előirányozva, biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, VI. Andrássy ut 73. sz. II. emelet, 47. ajtó sz.) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi október hó 7-ikén déli 12 óráig a m. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendőek és a boríték ezen külszímmel látandó el:

„Ajánlat lenolaj kencze szállítására 127716—902. számhoz.

Bánatpénzül az ajánlt kencze egy évi értékének 5/0 a készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1902. évi október hó 6 án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Bánatpénz nélküli vagy később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módozatok betartása mellett, állítatnak ki, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1902. évi szept. hóban.
Az Igazgatóság.

Ezrekre menő hálaíráttal elismert egyetlen és kitűnő hatású

tyukszemirtó-szer

a Hajós-féle

ANAGALLIN.

Tyukszem, szemölcs és mindenféle bőrkeményedést biztosan és gyökeresen eltávolít.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

MUNDAN

legújabb és legkitűnőbb amerikai folttisztító viz.

Mindenféle ruhaszövetből zsír és egyéb foltot azonnal eltávolít anélkül, hogy a szövet színét megtámadná avagy azon a más tisztítószerrel szokott foltkarikát idézne elő. **Mundan** nem gyúlékony, kezelése nem jár veszéllyel.

Egy 200 grmos üvegnek az ára 25 krajczár.

Phenol-sav.

Poloska kiirtására egyetlen biztos hatású szer, alkalmazása igen egyszerű, egy párszori beecsetelés után meglepő eredmény érhető el. — Ára egy üvegnek 35 krajczár.

A fenti szerek csakis

Hajós Árpád
gyógyszertárában kaphatók
Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Pelvilágosításokat teljesen ingyen ad a
kiadóhivatal:
 József főherceg-ut 22. szám.
 Telefon szám: 151.

Tudakozódánál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvételnek a
kiadóhivatalban:
 József főherceg-ut 22. szám.
 Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—80 filléért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

Apró hirdetésekre
 szolgáló levelezőlapok kaphatók
Aradon:
Révész Nándor
 könyvkereskedésben, Szabadság-tér és Forray-utca sarok.
Ifj. Klein Mór
 könyvkereskedésben, Atzál Péter-utca.
Kerpel Izsó
 könyvkereskedésben, Andrassy-tér.
Kubina Béláné
 papírkereskedésben, Hunyadi-utca.
Keppich Zsigmond
 papírkereskedésben, Andrassy-tér.
Ozv. Hammerschlag L.-né
 dohánytöszdében, Andrassy-tér.
Lészay Sándor
 dohánytöszdében, Andrassy-tér.
Kis tözsdében
 Templom-utca.
Kohn László
 Waggongyárban.
Hoffmann József
 fűszerkereskedésben, Forray-utca.
Bauer Gyula
 dohánytöszdében, Andrassy-tér.

Két borpincze
 azonnal kiadó. Bővebbet Münz Ferencznel, Hunyadi utca 1. 1704

Egy tisztességes szobaleány
 kerestetik, ki a varráshoz is ért. Czim a kiadóhivatalban. 1702

Eladó házak!
 Orczy utca 17., Török Gábor-utca 1. Bővebbet Münz Ferencznel, Hunyadi-utca 1. 1703

Kitűnő hangu
 Schunda-féle cimbalom eladó méltányos áron. Megtekinthető Krispin J. zenemű-kereskedésben. 5021

Borszivattyuk

3 évi jótállással

(ingyen javítás)

Hönig Frigyes

harangöntőnél

Rákóczi-utca 28. sz.

Ugyanott

tüzi fecskendők,
 kutak és gummi tömlők
 gyári áron.

Javítások elfogadtatnak.

Tanulók
 heti fizetéssel felvételnek az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában és könyvkötészetében.

Föld bérbeadás.

Arad és Mikalaka között
 10 parcellában fekvő 26 magyar hold, a 1200 négyszögöl

szántóföld

egy évi időtartamra

azonnal kiadó.

Ajánlatok a holdankénti egy-ségár megjelölésével B. T. jel alatt e lap kiadóhivatalába küldendők. A parcellák egyenként is bérelhetők. 1697

Telefon 322.

Első rendű hasított

Tölgy

szőlőkarók

6 és 7 láb hosszúságban kaphatók a legjutányosabb árban a ter-novai állomáson.

Klein B. Vilmos

Arad Petőfi-utca 1. sz.

A karók kocsival is elvihetők a tauczi országút melletti rak-tárból. 704

3 nap alatt meggyógyul

a hujesó-folyás — ha több éves is — szabadalmazott tanálmányom által, mely több évi orvosi gyakorlatban kipróbálva, a bécsi közpórházban s a párisi Hopital-Mydi-ben vérbajbetegségek osztályán általános használatban van. Tehetetlenség és éjjeli magömlés meggyógyítására is feltétlenül biztos. Étrend, foglalkozás változtatás nélkül otthon titokban használható. Használati utasítással 10 frt. utánvétellel, vagy az összeg előre küldése mellett.

Dr. Tóth Ödön 1653

Budapest, VIII. József-körút 53.

Telefon szám 485.

T. Cz.

Van szerencsém nagyrabecsi rendelőimnek szives tudomására adni, hogy folyó évi február hó 1-étől

a Templom-utca 3. sz. alatti
czipész-üzletemet

feloszlattam, de iparomat továbbra lakásomon

Heim Domokos-utca 2 sz. alatt,

a Tököl-téri Kishalmi-főle gőzfűrdő mellett folytatom.

Főtörökvésem oda irányul, hogy nagyrabecsi rendelőimet ezután is legnagyobb odaadással, szolid és pontos kiszolgálásban részesítem, miért is az eddigi pártfogásért esedezem.

Magamat a n. é. közönség becses bizalmába ajánlva maradok

kiváló tisztelettel

Pakszián Sándorné,

czipész, Heim Domokos-utca 2. sz.

Férfiak

ingyen kapnak

olyan új találmány orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezreket, a kik fiatalkori kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt irhat a Staat Medical Institutnak az alatt jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés széljéből az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Minden irhat érte bárholonnan magyarul, mire titoktartás mellett postafordultáva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne. Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendők. 1841

M e g é r k e z t e k

a legújabb divatu

fiu gyermek és leány

k a l a p o k ! | s a p k á k !

a vadászati idényre fegyverek!

Táskák és töltények.

ZIMMERMANN és EISELE

a „Zöld papagájhoz“.

ARAD, Templom-utca sarkán.

Nagy raktár lópokrócokban.

Sanatorium és Vizgyógyintézet

Arad, Zrinyi-utca 3. sz. Telefon 270.

Vezető-orvos: **Dr. HECHT.**

Idegesség, ideges gyomor, bél-, fej-, szívbántalmaknál, szívbillentyű, nő, tüdő és gégebajok, rossz testtartásnál. Gyógyeszközök: Hidegvizgyógymód, villamfény-, moór-, szénsavas-, villamos fürdők, massage, belégzések, villamosítások, svéd gyógytorna. Napfürdő. Hasmassage.

Bennlakóknak kényelmes szobák, jó ellátás.

Délmagyarországon egyetlen jogositott intézet, mely télen-nyáron nyitva van.